

ESIPUHE

YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi vuonna 2000 päätöslauselman 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus”, jonka täytäntöönpanoon jäsenvaltiot ovat sitoutuneet. YK:n peruskirjan periaatteisiin ja tavoitteisiin tukeutuen päätöslauselman päätavoitteina on vahvistaa naisten roolia ja päätösvaltaa konfliktien ehkäisyssä, ratkaisemisessa ja rauhanrakentamisessa sekä lisätä merkittävästi naisten turvallisuutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä.

Päätöslauselma 1325 ja sitä seuranneet seitsemän Naiset, rauha ja turvallisuus - päätöslauselmaa tuovat vahvasti esille kaikkien väestöryhmien huomioon ottamisen konflikteissa. Ei ainoastaan naisten ja tyttöjen, vaan myös miesten ja poikien erityistarpeet tulisi ottaa huomioon. Naiset, rauha ja turvallisuus -agenda nostaa esiin ne erityisalueet, joilla naisten ja tyttöjen osallistuminen tai suojeleminen on jäänyt taka-alalle ja vaatii lisäponnisteluja. Naiset, rauha ja turvallisuus -päätöslauselmat muodostavat laajan kokonaisuuden joka on keskeinen elementti YK:n pilarien – rauhan ja turvallisuuden, kehityksen ja ihmisoikeuksien periaatteiden – toimeenpanossa.

Suomi julkisti vuonna 2008 kansallisen toimintaohjelmansa päätöslauselman 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus” toimeenpanemiseksi. Päätöslauselman toimeenpanon tehostamiseksi uusi, tavoitteellinen toimintaohjelma laadittiin vuosille 2012–2016. Käsillä oleva, kolmas toimintaohjelma päivittää edelliset ohjelmat saatuihin kokemuksiin perustuen, pyrkien entistä aktiivisempaan ja käytännönläheisempään toimeenpanoon.

Suomi on vahvasti sitoutunut päätöslauselman 1325 toteuttamiseen. Kansallisella tasolla päätöslauselman aihepiiri on osa hallitusohjelmaa. Kansainvälisellä tasolla kansainvälisissä järjestöissä sekä paikallisella tasolla kriisi- ja konfliktialueilla tavoitteet pyritään saavuttamaan muun muassa kriisinhallintatoimien, kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja asiantuntija-avun, koulutuksen sekä diplomatian keinoilla. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon (2016) mukaan Suomi toimii sen puolesta, että naiset osallistuvat entistä laajemmin rauhan ja turvallisuuden rakentamiseen.

Naisten ja tyttöjen oikeuksien edistäminen kuuluu Suomen ihmisoikeuspoliittisiin painopisteisiin. Suomi on sitoutunut naisten oikeuksia koskevien kansainvälisten instrumenttien täysimääräiseen toimeenpanoon ja toimii aktiivisesti EU:ssa, YK:ssa ja sen erityisjärjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa sekä muissa kansainvälisissä järjestöissä naisten oikeuksien vahvistamiseksi. Erityistä painoarvoa annetaan kaikkein haavoittuvimmissa ryhmissä oleville naisille ja tytöille, jotka usein joutuvat moniperustaisen syrjinnän kohteeksi.

Toimintaohjelma on alkuperäisen ohjelman tavoin laadittu yhteistyössä ministeriöiden, kriisinhallintaa toteuttavien tahojen (siviilikriisinhallintakeskus CMC ja puolustusvoimat), kansalaisjärjestöjen sekä tutkimuslaitosten edustajien kanssa. Vastaavasti toimintaohjelman toimeenpanoa seurataan ryhmässä, jossa on mukana ministeriöiden, kriisinhallintaa toteuttavien tahojen, kansalaisjärjestöjen ja tutkimuslaitosten edustajia. Toimintaohjelma kattaa vuodet 2017–2021, minkä jälkeen ohjelmaa päivitetään.

Kommentoinut [A1]: Kysymys: miksi puhutaan kansainvälisestä tasosta. Olisiko mahdollista myös puhua kansainvälisen yhteistyön keinoin, jolloin tulee selväksi, että kyse on esim. paikallisten/kansallisten/alueellisten toimeenpano-ohjelmien tukemista esim. konflikti/konfliktien jälkeisissä maissa?

Kommentoinut [A2]: tutkijat osallistuvat valmisteluprosessin asiantuntijoina, eivät tutkimuslaitosten edustajina

Kommentoinut [A3]: ks. edellinen kommentti

edistävän ympäristön. Päätöslauselmissa YK määrittelee selkeästi käsitteen "rauhan ylläpitäminen" ja tähdentää sen tärkeyttä läpi koko konfliktijatkumon. Väkivaltaisten konfliktien toistuvasta luonteesta johtuen rauhan ylläpitäminen on monissa tapauksissa samanaikaista konfliktien ehkäisyn ja varhaisvaroitusmekanismien kehittämisen kanssa. Rauhan ylläpitäminen läpileikkaa kaikki kolme Yhdistyneiden Kansakuntien pilaria.

Uuden pääsihteerin asettama painopiste konfliktien ehkäisemiselle korostaa, että rauhanrakennusta ei tule enää nähdä konfliktin jälkeisenä toimintana, vaan rauhan ylläpitämisen haaste ulottuu koko ajalle, jolla YK sitoutuu konfliktiin ja siirtymävaiheeseen. Konfliktinesto ja rauhan ylläpitäminen liittyvät näin entistä tiiviimmin toisiinsa, mutta myös konfliktien juurisyihin, niiden tunnistamiseen ja käsittelyyn. Naisten johtajuutta ja osallistumista konfliktien ehkäisemiseen ja ratkaisemiseen sekä rooleja rauhan rakentamisessa korostetaan.

Tärkeä saavutus toisen toimintaohjelman aikana on ollut EU:n ulkosuhdehallintoon kesällä 2015 perustettu korkean tason tasa- arvo- ja päätöslauselma 1325- neuvonantajan tehtävä, jonka perustamista Suomi oli osaltaan edistämässä. EU:n ihmisoikeus- ja demokraatiotoimintaohjelma (*EU Action Plan on Human Rights and Democracy 2015-2019*) ja ulkosuhteiden tasa-arvotoimintaohjelma (*EU Gender Action Plan: Gender equality and women's empowerment: transforming the lives of girls and women through EU external relations 2016-2020*) hyväksyttiin niinkään vuonna 2015, ja ovat osoitus EU:n vahvasta sitoutumisesta Naiset, rauha ja turvallisuus -agendaan. Suomi on EU:ssa ja eurooppalaisessa keskustelussa korostanut tasa-arvon, naisten osallistumisen sekä laadukkaan koulutuksen merkitystä demokratialle.

Turvallisuuden muuttuvan luonteen takia uusia näkökulmia naisten ja tyttöjen suojeluun ja sukupuolinväkivallan valtavirtaistamiseen tarvitaan inhimillisen turvallisuuden alalla esimerkiksi pakolaisuuteen, ihmiskauppaan, väkivaltaiseen ekstremismiin, ja asekauppaan liittyvien haasteiden ratkaisussa. Käsillä olevassa Suomen uudessa, kolmannessa toimintaohjelmassa on nostettu esille näitä aihealueita.

Suomen toisen toimintaohjelman toimeenpano 2012-2016 (lessons learned)

Suomen kansallinen 1325-toimintaohjelma vuosille 2012–2016 julkistettiin kesäkuussa 2012. Se laadittiin poikkiallisessa yhteistyössä eri ministeriöiden sekä kansalaisjärjestöjen ja tutkimuslaitosten edustajien kanssa. Ohjelman toteutumista ja tavoitteiden toimeenpanoa tarkasteleva seurantaryhmä on kokoontunut säännöllisesti. Eduskunnalle on raportoitu ohjelman indikaattoreita hyödyntäen.

Ohjelmakaudella Suomi ylläpiti kansainvälistä profiilia, niin presidentti Sauli Niinistön, presidentti Tarja Halosen kuin ulkoministerien Erkki Tuomiojan ja Timo Soinin nostaessa 1325-kysymyksiä näkyvästi esiin eri yhteyksissä. Ministeri Elisabeth Rehn toimi YK:n pääsihteerin asettaman korkean tason neuvoo-antavan ryhmän jäsenenä valmistauduttaessa päätöslauselman 1325 15-vuotisjuhlaan vuonna 2015.

Kommentoinut [A7]: Tähän osioon tulisi tiivistää myös ulkopuolisen arvioinnin (Inclusive Security) ja tutkija Minna Lyytikäisen kirjoittama 1325-verkoston varjoraportti. Sen sijaan, että ne nyt mainitaan ainoastaan lopussa, tulisi tässä osiossa tehdä analyttisempi tiivistys tärkeimmistä suosituksista ja siitä miten ne uudessa toimintaohjelmassa on huomioitu.

Nämä raportit kiinnittävät huomioita mm. seuraaviin asioihin:

- hallituksen mittavat leikkaukset kehitysyhteistyövaroista ja siirtymä yksityissektorin tukeen
- huolimatta 1325:n liitoksen pakolaisuutta ja turvapaikkapolitiikkaa koskevaan päätöksentekoon, Suomen 1325-toimintaohjelma on keskittynyt ulkoasiainhallintoon ja kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin. Samaan aikaan toisaalla Suomen hallitus on merkittävällä tavoin kiristänyt turvapaikkapolitiikkaansa ja jättänyt näiden lainsäädännöllisten muutosten sukupuolivaikutukset (esim. perheenyhdistämislainsäädäntö) arvioimatta
- Suomen 1325-politiikkaa leimaa politiikkojen johdottomuuden puute

Kommentoinut [A8]: ks. kommentit edellä

Kommentoinut [A9]: Ulkoasiainvaliokunnalle toimitetut raportit eivät ole hyödyntäneet indikaattoreita. Raporttien toimittaminen ei ole tapahtunut vuosittain, vaan vuoden 2016 käsittelyssä oli yhtäaikaan vuodet 2014, 5. UAV:tä pyydetään myöskin varmistamaan kansalaisyhteiskunnan ja tutkija-asiantuntijoiden hyödyntäminen raportin käsittelyssä. Tutkijapositionpaperi 7.4. ehdottaakin, että seurantamekanismeja kehitetään edellisestä. Ks. erilliset kommentit kohdassa "toimeenpanon seuranta"

Kansainvälisessä yhteistyössä Suomi on kiinnittänyt johdonmukaisesti huomiota 1325-teeman sisällyttämiseen yhteisiin lausuntoihin ja asiakirjoihin ja asettanut tavoitteeksi uusien maiden mukaantulon naiset rauha ja turvallisuus –agendan toimeenpanoon. Suomi on ollut EU-koordinaation ja pohjoismaisen yhteistyön kautta aktiivisesti vaikuttamassa siihen, että 1325-näkökulma sisällytetään YK:n turvallisuusneuvostossa käsiteltäviin asioihin. Rohkaisevana esimerkkinä voidaan tuoda esiin turvallisuusneuvoston 1325-tarkasteluistuntoon lokakuussa 2015 osallistunut ennätysmäärä puhujia. Suomi on myös jatkanut yhteistyötä kumppanimaiden kanssa 1325-toimintaohjelmien laatimiseksi. Kaudella valmistuivat niin Afganistanin (2015) kuin Kenian (2016) toimintaohjelmat. Nepaliläis toimintaohjelman (2011-2016) toimeenpanoa on tuettu toimintakaudella.

Naisten aseman edistäminen hauraissa tilanteissa on ollut läpileikkaavana teemana Suomen kehitysyhteistyössä.

Suomi tuki YK:n tasa-arvojärjestö UN Womenin perustamista vuonna 2010 ja on toimintaohjelmakaudella kuulunut sen suurimpiin rahoittajiin. Suomi on jatkanut aktiivista kaikkein vakavimpia kansainvälisiä rikoksia koskevan rankaisemattomuuden vastaista toimintaa ja tukenut rahallisesti Kansainvälisen rikostuomioistuimen uhrirahastoa, jonka johtokunnan jäsenenä ministeri Elisabeth Rehn oli marraskuuhun 2015 asti. Suomi on rahoittanut myös YK:n pääsihteerin konflikteissa tapahtuvan seksuaalisen väkivallan vastaisen erityisedustajan toimintaa tukevan oikeusvaltiotiimin työtä ja toiminut Justice Rapid Response -mekanismin johtoryhmän puheenjohtajana syyskuusta 2014 .

Naisten rooliin rauhanprosessissa on kiinnitetty erityishuomiota Suomen työssä kansainvälisen rauhanvälitystoiminnan edistämiseksi. Suomen ja Turkin luotsaaman rauhanvälityksen ystäväryhmän johdolla YK:n yleiskokous on hyväksynyt yksimielisesti neljä rauhanvälitystä koskevaa päätöslauselmaa, joissa korostetaan naisten osallistumisen merkitystä. Suomi vaikutti myös aktiivisesti pohjoismaisen naisrauhanvälittäjäverkoston perustamiseen loppuvuodesta 2015.

Suomi on panostanut 1325-toimeenpanoon kriisinhallinnassa. Siviilikriisinhallinnassa Suomen lähettämistä asiantuntijoista vuonna 2016 noin 40% oli naisia, kun EU-maiden keskiarvo oli noin 20 %. Vaalitarkkailuoperaatioissa naisten ja miesten tasapuolinen edustus on Suomen osalta saavutettu. Sotilaallisessa kriisinhallinnassa on pyritty lisäämään naisten määrää erilaisilla Puolustusvoimien rekrytointikampanjoilla, joissa naiset ovat näkyvästi esillä. Vuoden 2016 lopussa Suomella oli sotilaallisen kriisinhallinnan tehtävissä yhteensä 366 henkilöä, joista 21 (5,7 %) oli naisia. Suomi on lähettänyt ihmisoikeus- ja tasa-arvoneuvonantajia sekä siviili- että sotilasoperaatioihin. EU:n ulkosuhdehallinnon kriisinhallinta- ja suunnitteluosastolla on kevästä 2014 lähtien työskennellyt suomalainen lähetetty kansallinen asiantuntija, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa ihmisoikeus- ja tasa-arvokysymysten (ml 1325) edistäminen EU:n kriisinhallintatoimissa. Puolustushallinto on laatinut toimintaohjelman täytäntöönpanoon liittyvän oman ohjeen. Kaikessa kriisinhallintakoulutuksessa on otettu Naiset, rauha ja turvallisuus-teema huomioon.

Toisen toimintaohjelman toteuttamisessa on havaittu myös haasteita. Toimintaohjelman toimeenpanosta koottiin vuoden 2016 keväällä ulkopuolinen arvioreportti. Kansalaisjärjestöjen 1325-verkosto tuotti 2016 oman varjoreporttinsa. Toimeenpano on edistynyt useiden tavoitteiden kohdalla hyvin, mutta toimeenpano ei ole vielä riittävällä

Kommentoinut [A10]: Minkälaisia vaikutuksia eri toimilla on ollut? Siviilikriisinhallinnan luvut saavutettiin pääosin jo ensimmäisen 1325-toimintaohjelman aikana (1325-verkoston varjoreportti). Naisten suhteellisen suuri määrä mainitaan kuitenkin usein yhtenä Suomen 1325-politiikan saavutuksista. Olisi ymmärtää paremmin mitä näistä saavutuksista on opittu, ja toisaalta onko tavoite tällä hetkellä pitää luvut nykyisen tasoissa vai parantaa tilannetta vielä (ja mitkä haasteet siihen mahd liittyvät jos viime vuosina luvut ovat pysyneet samoina).

Kommentoinut [A11]: Haasteita ei tässä kuitenkaan eritellä. 1325-verkoston varjoreportissa suositeltiin, että ministeriöt pohtivat enemmän sekä saavutusten että haasteiden/epäonnistumisten syitä. Ja että ollaan avoimempia esim suunnanmuutoksista ja niihin johtaneista keskusteluista. Ilman tämän tyyppistä pohdintaa ei voida oikein puhua 'lesson learned'-osiosta. Suomella on monia tärkeitä saavutuksia ja paljon kokemusta tältä saralta, mutta niistä ei voida oppia kansallisesti tai kansainvälisesti jos toimintaohjelmassa ja raportoinnissa ei pyritä analyttisempään otteeseen.

tasolla. Suomen tulee pystyä ylläpitämään aktiivisuuttaan mahdollisimman johdonmukaisella tavalla. 1325-agendan normatiivista puolta on jatkuvasti vahvistettu kansainvälisellä tasolla mutta toimeenpano on ollut, edistyksessä huolimatta, liian hidasta. Suomen tukemien toimintojen kehittymistä ja vaikuttavuutta pidemmällä aikavälillä tulee seurata.

Toimintaohjelman lähtökohdat

Vuoden 2015 hallitusohjelman mukaisesti "Suomi kantaa globaalia vastuuta ja vahvistaa turvallisuuttaan edistämällä kansainvälisessä yhteistyössä kestävää kehitystä, rauhan rakentamista sekä naisten ja tyttöjen asemaa muun muassa YK:n päätöslauselman 1325 mukaisesti." Suomi korostaa kansainvälistä normatiivista ja poliittista viitekehystä päätöslauselman 1325 toimeenpanemiseksi. Huomiota kiinnitetään sekä konfliktien ennaltaehkäisyyn, naisten osallistumiseen että suojeluun.

Suomen ulkoasiainhallinnon YK-strategiassa sekä ihmisoikeusstrategiassa Naiset, rauha ja turvallisuus -pätöslauselman toimeenpano on yksi strategian kärkiteemoista osana sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistä. Tavoitteena on, että Suomi kykenee naiset, rauha ja turvallisuus -kysymyksissä tarjoamaan erityistä lisäarvoa ja myös siten hoitamaan omaa osuuttaan globaalista vastuusta. 1325-työtä ohjaavat ihmisoikeusperustaisuuden, johdonmukaisuuden, avoimuuden ja hyvän hallinnon periaatteet.

Pysyvän rauhan, kestäväen kehityksen ja toimivan yhteiskunnan rakentamiseen on paremmat mahdollisuudet, jos naiset ja miehet voivat tasavertaisesti osallistua päätöksentekoon ja vaikuttaa politiikan suunnitteluun ja toteutukseen. Tasavertaisuuden näkökulmasta toteutetut ohjelmat ja uudistukset rakentuvat demokraattiselle pohjalle ja vahvistavat siten koko yhteiskunnan vakautta. Päätöslauselman 1325 täytäntöönpano tukee täten myös hauraiden valtioiden kehitystä.

Lähtökohtia tasa-arvotyölle ja myös päätöslauselman 1325 toteuttamiselle ovat tasa-arvolaki ja yhdenvertaisuuslaki sekä hallituksen tasa-arvo-ohjelma ja kansallinen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma. Tasa-arvolain tarkoituksena on edistää sukupuolten tasa-arvoa ja estää sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Intersektionalisuus ottaa huomioon sen, että naiset, miehet, tytöt ja pojat eivät ole homogeenisiä ryhmiä vaan heidän rotuun, luokkaan, etnisyyteen, uskontoon ja seksuaaliseen suuntautumiseen kiinnittyvät identiteettinsä ja tarpeensa ovat olosuhteiden muokkaamia ja vaikuttavat tapaan kokea sortoa ja syrjintää.

Euroopan neuvoston yleissopimusta naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta, ns. Istanbulin sopimusta sovelletaan sen 2 artiklan 3 kohdan mukaan sekä rauhan aikana että aseellisten konfliktien yhteydessä. Istanbulin sopimuksen johdanto-osassa todetaankin sopimusosapuolten tiedostavan, että "aseellisten konfliktien aikana loukataan jatkuvasti siviiliväestön ihmisoikeuksia erityisesti naisiin kohdistuvalla laajamittaisella tai järjestelmällisellä raiskaamisella ja seksuaalisella väkivallalla ja että sukupuoleen perustuva väkivalta voi lisääntyä sekä konfliktien aikana että niiden jälkeen." Suomi ratifioi sopimuksen vuonna 2015.

Toimintaohjelman toimeenpanon välineet

Toimintaohjelman tavoitteita edistetään kansallisella tasolla, kahdenvälisessä yhteistyössä sekä monenkeskisesti EU:ssa ja kansainvälisissä järjestöissä. Suomelle ominaisia vahvuuksia ovat monipuoliset kumppanuudet: Suomen YK:ssa tekemä vaikuttamistyö on keskittynyt erityisesti naisten rooliin rauhanprosesseissa, sukupuolinäkökulman vahvistamiseen rauhanturvaoperaatioissa, YK:n rauhanvälittäjille (pääsihteerin erityisedustajille) ja muille korkean tason rauhanvälittäjille suunnattuun Gender and Inclusive Mediation Processes –koulutukseen, sekä vuonna 2010 perustetun YK:n tasa-arvojärjestön UN Womenin tukemiseen. Suomen tuki UN Womenille on merkittävää, sillä Suomi on tukenut järjestöä sen perustamisesta lähtien ja ollut yksi sen suurimmista rahoittajista.

YK:ssa ja erityisesti UN Womenin kanssa tehdyn yhteistyön ohella Suomi toimii aktiivisesti toimintaohjelman tavoitteiden edistämiseksi myös Pohjoismaisessa yhteistyössä, EU:ssa, Euroopan neuvostossa, ETYJin piirissä, Naton partnerimaana ja Afrikan unionin kumppanina. Suomi pyrkii siihen, että Naiset, rauha ja turvallisuus -agenda edistetään jatkossakin yhteispohjoismaisesti. Esimerkkinä yhteistyöstä on Pohjoismaiden marraskuussa 2015 perustama naisrauhanvälittäjäverkosto (Nordic Women Mediators' Network) pohjoismaisille naisille joilla on kokemusta välitystehtävistä tai rauhanneuvotteluista. Verkosto keskustelee tavoista kouluttaa, mentoroida ja edistää aktiivisesti naisten osaamista ja rekrytointia välitystehtäviin. Suomi myötävaikuttaa siihen, että 1325 sisällytetään kattavasti EU:n toimintaan ja osallistuu kokonaisvaltaista 1325-lähestymistapaa määrittelevän asiakirjan päivittämisprosessiin ja toimeenpanoon. Euroopan neuvostossa käsitellään konfliktinestoa ja kriisinhallintaa ja Suomi varmistaa, että 1325-ulottuvuus huomioidaan tässä työssä myös osana Istanbulin sopimuksen toimeenpanoa. Suomi on painottanut sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista Etyjin toiminnassa, erityisesti gender- työn vahvistamista Etyjin kenttämissioissa ja vastannut Etyjin EU-koordinaatiossa päätöslauselma 1325:een ja sukupuolten tasa-arvoon liittyvien EU-kannanottojen valmistelusta. Naton partnerimaana Suomi osallistuu aktiivisesti 1325-toiminnan kehittämiseen ja vahvistamiseen. Yhteistyössä Afrikan unionin kanssa Suomi korostaa naisten sitouttamista rauhanprosesseihin ja naisrauhanvälittäjien kapasiteetin vahvistamista.

Suomen käynnissä olevilla kumppanuuksilla tuetaan Naiset, rauha ja turvallisuus –toimintaohjelmien toimeenpanoa ja seurantaa Afganistanissa, Keniassa ja Nepalissa. Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä tavoitteena on UN Womenin kautta edistää naiset, rauha ja turvallisuus -teeman tunnettavuutta ja tavoitteisiin sitoutumista, naisten johtajuutta sekä kehittää yhteistyössä Tunisian ja Jordanian kanssa maiden kansallisia 1325- ohjelmia ja tukea Irakin ohjelman toimeenpanoa. Tärkeässä roolissa on toimintaohjelmien paikallisen toiminnan tukeminen ja omistajuuden vahvistaminen (*localization*).

Toimintaohjelman tavoitteita edistetään alueellisella ja paikallisella tasolla kriisi- ja konfliktialueilla sekä demokraattista siirtymää läpikäyvissä maissa. Kansalaisyhteiskunnan organisaatioilla sekä Suomessa että kriisialueilla on keskeinen rooli toimintasuunnitelman täytäntöönpanossa. Kansalaisyhteiskunnan resursseja hyödynnetään rauhanprosesseissa, humanitaarisissa toimintaympäristöissä ja rauhanrakentamisessa kehityshankkeiden jälleerakennusvaiheissa. Monissa maissa naisjärjestöt ovat eturintamassa pyrkimyksissään

Kommentoimut [A12]: tämänkaltaisissa luetteloissa ei näytetä huomioivan konfliktien toista ulottuvuutta: turvapaikka/pakolaisuus/kotouttamistyötä.

luoda normatiiviset puitteet tasa-arvon toteutumiselle, puolustaessaan ihmisoikeuksia ja vaatiessaan viranomaisilta vastuullisuutta (*accountability*) ja kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisia toimia. Monissa maissa kansalaisyhteiskunta ja erityisesti naiset luovat tärkeää vastarintaa ääriliikkeille. Niin paikallisilla kuin suomalaisilla yrityksillä on rooli naiset, rauha ja turvallisuus-tematiikan edistämässä kansallisesti ja kansainvälisesti ja sen huomioon ottamisessa usein haastavissa toimintaympäristöissä.

Toimintaohjelman toimeenpanoon osallistuvat laajasti eri hallinnonalat ja kansalaisjärjestöt. Jokaisen toimintaohjelmassa mainitun tavoitteen yhteyteen on nimetty yksi tai useampia vastuuministeriöitä, jotka ensi sijassa vastaavat toteuttamisesta lueteltujen painopisteiden ja toimenpiteiden mukaisesti sekä toimeenpanoon keskeisesti osallistuvia suomalaisia kansalaisjärjestöjä.

Toimintaohjelman painopistealueet ja tavoitteet

Suomen 1325-työn tavoitteena toimintaohjelmakaudella on varmistaa naisten merkityksellinen osallistuminen konfliktien ehkäisemiseen ja rauhanrakentamiseen, ml. rauhanprosesseihin. Lisäksi tavoitteena on valtavirtaistaa sukupuolinäkökulma turvallisuussektorille ja kriisinhallintaan sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen suojelua, oikeuksien toteutumista ja tarpeisiin vastaamista kriiseissä. Suomalaiset kansalaisjärjestöt ja kansalaisyhteiskunnan toimijat toteuttavat osaltaan ko. tavoitteiden toteutumista kehitysyhteistyörahoituksella. Kohdemaiden kansalaisyhteiskunnan toimijoita, erityisesti naisjärjestöjä konfliktialueilla kuullaan ja osallistetaan läpileikkaavasti kaikilla toimintaohjelman painopistealueilla ja vahvistetaan näiden edellytyksiä toimia kansallisen toimintaohjelman edistämiseksi.

Seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan ehkäiseminen ja torjuminen konflikteissa liittyy tavoitteisiin kaikilla neljällä painopistealueella. Seksuaaliseen väkivaltaan konflikteissa on puututtava entistä tehokkaammin kiinnittäen huomiota uhrien asemaan ja oikeuksiin. Seksuaalisen väkivallan ehkäiseminen ja torjunta on liitettävä tiiviimmin operationaaliseksi osaksi rauhanprosesseja, kansainvälisiä kriisinhallintaoperaatioita ja humanitaarista avustustoimintaa. Pyrkimyksiä torjua kaikkein vakavimpien kansainvälisten rikosten rankaisemattomuutta on vahvistettava.

Tavoitteet on tässäkin toimintaohjelmassa valittu naiset, rauha ja turvallisuus - päätöslauselmia mukailten, korostaen erityisesti sellaisia Suomelle tärkeitä teemoja, joilla voidaan luoda edellytyksiä naisten osallistumiselle ja oikeuksien vahvistamiselle kriiseissä, konflikteissa ja rauhanprosesseissa. Tällaisia ovat esimerkiksi rauhanvälitys, sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen kriisinhallintaan sekä pakolaisnaisten suojeluun ja osallisuuteen liittyvät kysymykset. Konfliktien ennaltaehkäisyä painotetaan aiempaa enemmän. Kriisien ja humanitaaristen katastrofien yhteydessä painotetaan naisten suojelun ja oikeudet turvaavaa jatkumoa, joka alkaa kriisinhallintatoiminnasta edeten rauhanprosesseihin ja poliittiseen osallistumiseen. Tässä yhteydessä otetaan huomioon vaikutukset, jotka näkyvät maahanmuuton kautta myös Suomessa.

Ohjelma painottaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa rauhaan ja turvallisuuteen, ja rauhaa ja turvallisuutta edistävän suunnittelun ja toiminnan perustamista

Kommentoinut [A13]: millä tavoin toimeenpanoon keskeisesti osallistuvat suomalaiset kansalaisjärjestöt (KUA, FELM) on valittu? Millä tavoin varmistetaan kansalaisyhteiskunnan laaja osallistumismahdollisuus sekä moniäänisyys, esim. rauhanjärjestöt, ihmisoikeusjärjestöt, joiden rahoitus on aiempina vuosina ollut osa OKM:n rauhanjärjestöille myönnettyä erityistukea. Tämä rahoitus on vähentynyt dramaattisesti vuoden 2015 budjetin jälkeen (noin 500.000 €) ja näillä näkymin vuoden 2017 leikkaukset kohdistuvat erityisen rankasti esim. Ihmisoikeusliiton tekemään kotimaan työhön.

Kommentoinut [A14]: tässä erittäin rajattu ymmärrys kansalaisjärjestö/kansalaisyhteiskunnan roolista:
- koskettaa vain 1325-työtä ODA-kelpoisissa maissa
- ei huomioi järjestöjen tekemää 1325-työtä muilta osin (ml. pakolais/turvapaikka/kotouttaminen/rauhantyö/vaikutusta mistyö)
- ei huomioi lainkaan tutkijoiden tekemää opetus- ja tutkimustyötä 1325-teemoista (ks. luettelo suomalaisissa yliopistoissa tehtävästä 1325-tutkimuksesta tutkijapositiopaperin liitteenä)

Kommentoinut [A15]: Tätä toimintaohjelman luonnosta suunnitellussa UM on esittänyt ETYJ:n NAP Academyssä elokuussa 2016 sitoumuksen, että se järjestää 3 dialogiprosessia konfliktialueiden naisille, niiden kuitenkaan toteutumatta. Ottaen tämän sitoumuksen huomioon, toimintaohjelmassa tulisi tehdä konkreettisia sitoumuksia millä tavoin tämä jo aiemmin tehty sitoumus ja nyt luonnoksessa esitetty tavoite konkretisoidaan,

Kommentoinut [A16]: Yksi 1325-verkoston varjoraportin löydöksistä oli, että konfliktialueiden naiset/kansalaisyhteiskunnan toimijat olivat täysin näkymättömiä vuosiraporteissa, ja yksi keskeisistä suosituksista liittyi kohdemaiden naisten osallistumiseen. Sanavalintaa pitäisi tässä yhteydessä myös pohtia: "kuullaan ja osallistetaan" ei anna erityisen aktiivista roolia ja toimijuutta konfliktialueiden naisjärjestöille.

sukupuolinäkökulmaan. Naisten asemaa tai sukupuolittuneita valtasuhteita kriiseissä ja konflikteissa tulisi analysoida siten, että voitaisiin ymmärtää toimintaympäristöä, sen haasteita ja mahdollisuuksia selkeämmin.

Suomi on määritellyt viisi vaikutusalueetta päätöslauselmaa koskevien toimiensa osalta. Tavoitteisiin pyritään diplomatian, kriisinhallinnan, kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun sekä muun asiantuntijatyön ja koulutuksen keinoilla.

TAVOITTEET

1. Naisten osallistuminen ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen rauhanvälityksessä, rauhanprosesseissa ja siirtymäprosesseissa vahvistuu
2. Naisten osallistuminen konfliktien ehkäisemiseen ja rauhanrakentamiseen vahvistuu
3. Turvallisuussektorilla ja kriisinhallinnassa tehostetaan sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista
4. Naisten ja tyttöjen suojelu sekä oikeuksien toteutuminen ja tarpeisiin vastaaminen kriiseissä vahvistuu
5. Suomi edistää tavoitteita 1-4 kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen linjauksissa, strategioissa ja toiminnassa sekä kannustamalla kansallisten toimintaohjelmien laadintaan.

Kommentoitu [A17]: vastataksaan sekä kaikkien päätöslauselmien ja hallitusohjelman relevantteihin kohtiin, tässä toimenpideohjelmassa tulisi huomioida myös sisä- ja EU-poliittiset toimet.

Kommentoitu [A18]: Nämä ovat kaikki ulkopoliittikan keinoja. Millä keinoilla tavoitteisiin pyritään Suomen rajojen sisällä, jos millään?

Kommentoitu [A19]: Olisi tärkeää sitouttaa myös miehet konfliktien ehkäisemiseen. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen pitää sisällään molemmat sukupuolet.

1. RAUHANPROSESSIT

Rauhanprosessit ja välitystoiminta ovat Suomen 1325-työn keskiössä. Osana konfliktien ennaltaehkäisyä Suomi toimii aktiivisesti rauhanvälitystoiminnan kehittämiseksi ja edistää niin konfliktimaissa kuin kansainvälisillä foorumeilla ymmärrystä siitä, että naisilla on oltava rooli rauhanprosessien kaikilla tasoilla ja vaiheissa – neuvotteluprosessin suunnittelusta toimeenpanoon ja seurantaan asti. Inklusiivisuus on edellytys kestäväälle rauhalle. Suomi antaa poliittista, taloudellista ja asiantuntijatukea paikalliselle kansalaisyhteiskunnan toiminnalle, jonka tarkoituksena on edistää naisten toimimista rauhanvälittäjinä ja –neuvottelijoina. Suomi osallistuu työhön, jolla pyritään luomaan naisten osallistumista vahvistavia ja helpottavia käytäntöjä, identifioimaan systemaattisemmin naisten osallistumisen esteitä ja parantamaan kentällä kerättyjen hyvien käytänteiden hyödyntämistä välitystoiminnassa ja sen kehittämisen suunnittelussa. Erityistä huomiota kiinnitetään naisten osallistumiseen sopimuksien toimeenpanovaiheessa.

Naisten eri rooleihin niin rauhanvälityksessä kuin rauhanprosesseissa laajemmin on kiinnitetty runsaasti huomiota kansainvälisellä tasolla. Tutkimuksilla on todennettu, että

naisten osallistuminen parantaa sekä mahdollisuuksia saavuttaa rauhansopimus, että myös sopimuksen ja sitä kautta rauhan kestävyyttä. Naisten osallistumista virallisiin rauhanneuvotteluihin ja korkeisiin päätöksentekofoorumeihin on välttämätöntä vahvistaa. Naisia tarvitaan enemmän pääneuvottelijoina, välitysasiantuntijoina ja konfliktiosapuolten edustajina. Naisjärjestöjä tulee ottaa mukaan rauhanprosesseihin. Kolumbia ja Filippiinit ovat tuoreita esimerkkejä siitä, miten naisten osallistuminen rauhanprosessiin on parantanut prosessin tuloksellisuutta.

Naisten ja tyttöjen äänen vahvistaminen rauhanneuvotteluiden aikana ja naiset rauha ja turvallisuus –agendan esillä pitäminen osana rauhanvälitystä liittyvät ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja tasa-arvoon, mutta naisten voimautumisella on myös kestävä rauha ja turvallisuutta tukeva vaikutus. Kansalaisyhteiskunnan ja erityisesti naisjärjestöjen osallistumista rauhanneuvotteluihin on vahvistettava, sillä naisjärjestöt voivat tuoda esille konfliktien juurisyitä ja parantaa varhaisvaroitusmekanismien tehokkuutta ja vaikuttavuutta rauhansopimuksen toimeenpanovaiheessa. YK:n, EU:n ja muiden alueellisten organisaatioiden ja jäsenvaltioiden tulisi rauhanvälityksessä johtaa omalla esimerkillään. Sukupuolitasapainoinen kokoonpano missioiden henkilöstön osalta on tärkeä elementti tässä työssä. Rauhanprosesseja ja välitystoimintaa tukevien tahojen tulisi edistää yhteiskunnan eri ryhmiä osallistavia prosesseja. Päätöslauselma 2050 (2015) joka käsittelee nuorisoa, rauhaa ja turvallisuutta on tärkeä työkalu 1325-toimeenpanon ohella.

Laatikko: Kansalliset vuoropuhelut ovat tärkeä väline kansalaisten osallistumiselle rauhanprosesseihin, sillä ne laajentavat poliittista tilaa, avaavat mahdollisuuksia sovitteluvalle keskustelulle ja parantavat prosessien tuloksellisuutta. Naisten aktiivinen osallistuminen vahvistaa kansallista omistajuutta ja laajentaa kansallisen vuoropuheluprosessin legitimiyyttä. Naisten osallistumisen on todettu laajentavan keskustelun asialistaa ja tuovan uudenlaisia sisältöjä pöytään. Paikka naisille neuvottelupöydässä on kuitenkin vasta ensimmäinen askel. Kasvattamalla vaikutusvaltaansa poliittisen tuen, selkeiden tavoitteiden, koalitioiden, ja prosessiin liittyvän koulutuksen keinoin naiset voivat edistää kestäviä rauhansopimuksia.

Viime vuosina on keskusteltu naisten osallisuudesta ja osallistumisesta normatiivisella tasolla, mutta konkreettisia esimerkkejä naisten osallistumisesta kansallisiin dialogeihin on edelleen vähän. Kansainväliset, alueelliset ja valtioista riippumattomat järjestöt voivat luoda tukirakenteita naisosallistujille, ja näin vahvistaa naisten rooleja ja vaikuttamismahdollisuuksia. Kansallinen omistajuus on kuitenkin tärkein keino kestävä rauhan saavuttamiseen kansallisissa vuoropuheluissa.

Kommentoinut [A20]: Tutkimuksilla (ks. tutkijapositiopaperin liite, erit. Jauhola, Vastapuu, Myrntinen) on myöskin todettu, että ns. naisnäkökulma konflikteihin/rauhansopimukseen/välittämiseen on riittämätön. Tällä on suora yhteys siihen miksi pl. 2122 puhuukin suoremmin sukupuolittuneista vaikutuksista ja niihin vastaamisesta eriarvoisuuden vähentämiseksi rauhansopimusten toimeenpanossa/jäljenrakennuksessa.

Kommentoinut [A21]: näistä valituista prosesseista olisi tehtävissä monisyisempää ja sisällökkäämpää analyysiä intersektionaalisuuden näkökulmasta ja siitä ettei naisia voida nähdä yhtenä yhdenmukaisena ryhmänä ja toisaalta, konfliktin sukupuolittuneet vaikutukset on hahmotettava kaikkien sukupuolten (huom. pluraalimuoto valittu tietoisesti, sisältäen myös muun sukupuoliset tai ei-sukupuoltaan määrittelevät).

Kommentoinut [A22]: kansalaisyhteiskunnan ja laajan osallisuuden varmistaminen on myöskin laajemmin poliittiseen osallistumiseen liittyvä oikeus, ei pelkästään nähtävissä keinona muuhun. Tätä ihmisoikeusperustaisuutta jonka tulisi sisältää poliittiset, kansalliset, sosiaaliset ja kulttuuriset oikeudet tulisi korostaa ilman välineellistä arvoa.

Kommentoinut [A23]: oletetaanko näillä käsitteillä kaksinaipaisuutta sukupuolta? Mikäli laajempi ymmärrys, se tulisi kirjata selvästi heti toimintaohjelman aikuun. Samoin suosittelemme avainkäsitteiden (kuten sukupuolitasapainoinen, sukupuolisensitiivinen jne. avaamista erillisenä asiasanalistana)

Kommentoinut [A24]: Tämä on tärkeä kysymys, semminkin kun sukupuolen ei-binaarisuus ymmärretään yhteiskunnissa yhä laajemalti.

Kommentoinut [A25]: tutkimuksen mukaan kokemukset esim. moniperustaisesta sukupuolittuneesta syrjinnästä konflikteissa/jäljenrakennuksessa eivät välttämättä avaudu oletamalla tiettyjen ryhmien sisäistä koheesiota. Toimintaohjelman tämentäyppiset sanavalinnat jättävät tämän huomiotta.

Kommentoinut [A26]: tutkimusta aiheesta on. Toimintaohjelman kirjauksia puuttavasta tiedosta on vahvistettava kauttaaltaan. Esimerkit Afganistanista ja Irakista ja esim. NAP-prosesseista Nepalissa ja Keniassa osoittavat myöskin miten kansalliset dialogit (ks. esim. Hellsten 2013,2016; Lyytikäinen 2017; Manchanda 2017) usein määrittäneitä lyhyiden donor-projektien ympärille ja toimintatavoillaan pahimmillaan jättävät huomiotta alueella pitkään tapahtuneen ihmisoikeus- ja rauhantyon.

Hellsten, S. K. (2016) Transitional Justice, Gender Programming, and the UNSCR 1325: African Context and the Case of Kenya. J. Int. Dev., 28: 360–375
——— (2013) The ideal of gender justice and the UNSCR 1325: Two case studies: Kenya and the Democratic Republic of Congo, WIDER Working Paper No. 2013/137.

Lyytikäinen, Minna (2017) Varjoraportti – YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 "Naiset, rauha turvallisuus": ARVIO SUOMEN TOISEN TOIMEENPANOSTA, Linkki: <http://www.1325.fi/wordpress/wp-content/uploads/2015/01/1325-varjoraportti-2017-...> (1)

Suomi on korostanut naisosallistujien kuulemistä, kokemusten jakamista ja osallistumisen haasteiden analysointia esimerkiksi järjestämässään kansallisen vuoropuhelun konferensseissa vuosina 2015-2017.

TAVOITE 1: Naisten osallistuminen ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen rauhanvälityksessä, rauhanprosesseissa ja siirtymäprosesseissa vahvistuu

TULOS 1.1: Tunnistetaan naisten merkitykselliseen osallistumiseen ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseen liittyvät haasteet/esteet rauhanvälityksessä, rauhanprosesseissa ja siirtymäprosesseissa

· Suomi vahvistaa käytännön työn yhteyttä tutkimukseen perustuvaan konfliktianalyysiin naisten osallistumisesta rauhanvälitykseen ja rauhan- ja siirtymäprosesseihin. *UM, KUA, FELM*

· Suomi edistää kokemusten jakamista korkealla tasolla sekä toimeenpanoon liittyvien kokemusten keräämistä ja mentorointia. *UM, KUA, FELM*

· Suomi lisää kansainvälisillä ja alueellisilla foorumeilla tietoisuutta naisten osallistumisesta rauhanvälitykseen, rauhanprosesseihin ja siirtymäprosesseihin kaikilla tasoilla. *UM, KUA, FELM*

TULOS 1.2: Toteutetaan suosituksia, joilla lisätään naisten merkityksellistä osallistumista rauhanprosesseihin ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista rauhanvälityksessä, rauhanprosesseissa ja siirtymäprosesseissa

· Suomi edistää sukupuolinäkökulman sisällyttämistä rauhanvälitykseen, rauhanprosesseihin ja siirtymäprosesseihin. *UM, KUA, FELM*

· Suomi tukee naisten osallistumista niin virallisiin kuin epävirallisiin rauhan-, dialogi- ja siirtymäprosesseihin ennen niiden alkua ja niiden aikana *UM, KUA, FELM*

· Suomi edistää kokemusten jakamista korkealla tasolla, toimeenpanoon liittyvien kokemusten keräämistä ja mentorointia *UM, KUA, FELM*

· Suomi järjestää koulutusta viranomaisille ja muille toimijoille sukupuolinäkökulmien sisällyttämisestä rauhanprosessien eri vaiheisiin *UM*

· Naiset ovat entistä näkyvämmiin esillä niissä sopimusten täytäntöönpano- ja seurantavaiheissa, joihin Suomi osallistuu *UM, KUA, FELM*

2. KONFLIKTINESTO JA RAUHANRAKENNUS

Kestävän rauhan ja turvallisuuden tavoitteisiin pyrittäessä on tärkeä ottaa huomioon toisaalta laaja yhteiskunnallinen ja taloudellinen konteksti ja toisaalta yhteiskunnan eri ryhmien erilaiset tarpeet. YK:n rauhanrakennusarkkitehtuurin (Peace Building

Kommentoinut [A27]: epäselvää tavoitteiden ja tulosten välinen yhteys ja toisaalta kovin yleisluontoinen ja määrittelemätön/tarkentamaton luonne. Mitä tarkoitetaan vahvistamisella, entäpä tietoisuuden lisäämisellä?

Kommentoinut [A28]: Tässä tarvittaisiin konkreettisempaa otetta. Onko oletettavissa ns. baseline jota vasten näitä tavoitteita ja myöhemmin asetettavia konkreettisia toimia on mahdollista verrata? Tutkijat eivät ole saaneet osallistua riittävällä tavalla tämän tavoitteen/tuloksen määrittelemiseen ja loistavat poissaolollaan myös aktiivisina toimijoina tästä toimenpideohjelmasta. Millä tavalla 1325-työtä koordinoiva UM jatkaa mahdollistaa tämän dialogin rakentamisen konkreettisesti?

Kommentoinut [A29]: ketkä ovat toimintaohjelman toimeenpanotahot ja miksi siihen liitetään ei-valtiollisia toimijoita valikoidusti? Voisiko tämä olla muotoiltu toisin mikäli tässä halutaan painottaa partnereiden/rahoitusta saavien tahojen "results-based" velvoite? Onko näin, että koko toimintaohjelman keston ajan muita partnereita ei ole. Miksi nyt esitetyt partnerit ovat globaalin pohjoisen/suomalaisen kansalaisjärjestöketän edustajia erittäin valikoidulla tavalla?

Mikä on tässä tutkijayhteisön toimijuus tai tutkimusrahoitusta myöntävän valtiollisen tahon (OKM, SA) rooli? Se puuttuu täysin.

Kommentoinut [A30]: tässä pyydetään tarkennusta, mitä korkeaa tasoa tarkemmin tällä tarkoitetaan YK-rauhanarkkitehtuuria, EU, ETYJ, Pohjoismaat? Mikä on se viitekehys jossa kokemuksia jaetaan? Kenestä tässä on lopulta kyse? Diplomaateista? Valtiojohtajista? Korkean tason edustajista? Se kenestä tässä on kyse, on merkittävä suhteessa kansalaisyhteiskunnan/tutkijoiden rooliin tiedon ja kokemusten tuottajana ja nyt näyttää siltä, että luonnon luo merkittäviä eriyttäviä rakenteita sen sijaan, että ... [2]

Kommentoinut [A31]: mitä nämä suositukset ovat: ovatko ne erilaisia temaattisia politiikkapapereita, missä konkreettisesti ne esitetään ja millä mandaatilla/toimeenpanovaltuutuksella?

Kommentoinut [A32]: Ja: Eikö tulos-tasolla tulisi kuitenkin puhua "naisten merkityksellisen osallistumisen lisäämisestä"? Suositusten toteuttaminen on siten yksi tapa pyrkiä tähän tulokseen.

Kommentoinut [A33]: Tämä jää hyvin abstraktiksi, jos sukupuolinäkökulma-termiä ei avata (käsitteellään moninaisesti sukupuolet), ks. kommentit jo aiemmin.

Kommentoinut [A34]: tämän ja myöhempien tulosten/toimien yhteydessä on olennaista viitata siihen mitä tällä sukupuolinäkökulmalla tarkoitetaan. Sen tulee pohjautua kokonaisuutena kaikkiin vuosien 2000-2017 (+ mahdolliset uudet päätöslauselmat) päätöslauselmiin ja CEDAW-sopimukseen. Ks. esim. Manchanda 2017

Kommentoinut [A35]: 1. "Suomi osallistuu" sijaan käytettävä käsitettä joka kuvaa osallistumisen luonnetta tarkemmin, esim. rahoittaa, jolloin tätä on mahdollista seurata myös budjetoinnin näkökulmasta.
2. Mitä tarkoittaa "naisten suurempi näkyvyys"? Osallisuutta? Tarkennettava kuvaamaan mitä jotta tätä voidaan seurata konkreettisemmin. Vaarana on, e... [3]

Architecture) kymmenvuotisarviointi vuodelta 2015 tähdentää, että rauhansopimukset ovat lähtökohta kattaville rauhan ja turvallisuuden pyrkimyksille, mutta konkreettiseen ja pitkäjänteiseen rauhanrakentamiseen on osallistettava koko väestö ja yhteisöt paikallistasolla. Naisten osallistuminen on ratkaisevan tärkeää kestävien rauhan- ja siirtymäprosessien kannalta. Tasa-arvon edistäminen hauraisissa valtioissa on keskeistä kestävästä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suomen kehityspoliittisen selonteon (2016) mukaisesti naisten aseman ja osallisuuden vahvistaminen on läpileikkaavana tavoitteena kaikessa kehitysyhteistyössä. Toimintaohjelman linjauksessa "Päätöslauselman 1325 mukaiset tavoitteet otetaan huomioon pitkäaikaisten kehityskumppanien kanssa käytävissä politiikkadialogeissa ja konsultaatioissa, muun muassa sisällyttämällä aihe Suomen omaan neuvottelumandaattiin." Erityisenä kehitysavun maatason prioriteettina naisten oikeudet ja/tai tasa-arvo ovat Afganistanissa, Nepalissa, Palestiinalaisalueilla, Keniassa ja Somaliassa.

Suomi tukee naisten poliittista osallistumista konfliktin jälkeisissä ja haurailualueilla. Näillä toimilla tuetaan naisten roolia yhteiskuntarauhan ja demokraattisen järjestelmän rakentamisessa ja juurruttamisessa. Naisten taloudellinen voimaantuminen on yksi tasa-arvon ja naisten yhteiskunnallisen osallistumisen kulmakivi: naisten mahdollisuuksia työllistyä, toimia yrittäjänä, osallistua talouselämään sekä naisten omistusoikeuksien toteutumista parannetaan. Suomi osallistuu työhön sukupuolen, luonnonvarojen ja rauhanrakennuksen välisen kytköksen selvittämiseksi. Suomi edistää naisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa lainsäädännön uudistamistyöhön ja sitä, että hallinto ja oikeuslaitos tuottavat parempia julkisia palveluja ja että ne ovat entistä paremmin myös naisten ja tyttöjen saatavilla.

Vuonna 2013 YK:ssa hyväksytty asekauppasopimus (Arms Trade Treaty, ATT) sisältää sukupuolittunutta väkivaltaa koskevan kriteerin, joka sopimuksen mukaan tulee ottaa huomioon arvioitaessa puolustustarvikkeiden vientiä. Päätöslauselmassa 2122 viitataan asekauppasopimukseen, jossa tunnustetaan aseistariisunnan ja sukupuoleen perustuvan väkivallan vastaisen toiminnan yhteys. Suomi on toiminut aktiivisessa roolissa asekauppasopimusta koskevissa neuvotteluissa, muun muassa sukupuolittuneeseen väkivaltaan liittyen.

Terrorismi ja väkivaltainen ekstremismi ovat aikamme merkittävimpiä turvallisuusuhkia. Sekä YK:n pääsihteerin toimintaohjelma väkivaltaisen ekstremismin ehkäisemiseksi että YK:n globaali terrorismin vastainen strategia korostavat kokonaisvaltaista lähestymistapaa näihin turvallisuusuhkiin. Tuloksellisten strategioiden laadinta edellyttää sukupuolinäkökulman sisällyttämistä analyysiin sekä kansalaisyhteiskunnan, paikallisten naisten ja naisjärjestöjen kuulemista kansainvälisiä ja kansallisia strategioita ja suunnitelmia kehitettäessä ja toimeenpantaessa.

Kommentoinut [A36]: Tutkimus rauhansopimusten ja rauhanrakentamisen dynamiikoista osoittavat, että tämä tavoite vaikkakin luonteeltaan tärkeä, ei useinkaan muotoudu konfliktialuiden tavoitteista, vaan agenda määrittyy paljolti ulkopuolelta vaikka käsitteistö pyrkii toistamaan "osallisuutta". Tutkimuksen merkitys tärkeä jotta näiden kansainvälisen politiikan ja erityisesti geopolitiikan vaikutuksista kyseisiin prosesseihin voidaan ottaa vakavasti. Vaarana tutkimusten mukaan (ks. Campbell et al 2011; Sabaratnam 2011, Jauhola 2013), että "paikallista" yksinkertaistetaan ja sen merkitystä romantisoidaan,

Campbell, Susanna, David Chandler and Meera Sabaratnam eds. 2011. A Liberal Peace? The Problems and Practices of Peacebuilding. London: Zed Books.

Jauhola, Marjaana. 2013. Post-Tsunami Reconstruction in Indonesia: negotiating normativity through gender mainstreaming initiatives in Aceh. London: Routledge.

[... [4]

Kommentoinut [A37]: Tämä on tärkeää, mutta kautta linjan pitäisi painottaa myös miesten potentiaalista vaikutusta konfliktien ehkäisemiseen. Ja niin ikään intersektionaalista näkemystä: sukupuolen ohella taloudellinen/luokka-asema ja rodullistaminen ova

[... [5]

Kommentoinut [A38]: Samaa mieltä!

Kommentoinut [A39]: tästä puuttuu sana: missä?

Kommentoinut [A40]: Tutkimus yrittäjyyden, naisten voimaantumisen, toimeentulon ja eriarvoisuuden vähentäjänä on ristiriitainen. Tämä tulisi huomioida toimeenpano-ohjelmassa niin, että sillä luotaisiin laajempia yhteyksiä moninaisen taloudellisen

[... [6]

Kommentoinut [A41]: Luonnonvaroihin liittyvät konfliktit ja niiden sukupuolittuneet vaikutukset eivät ole saaneet vielä riittävästi huomiota monillakaan tasoilla, ilmeisesti siksi, koska kytkeytyvät usein sellaisiin hankkeisiin, joita tehdään ns. "kehityksen" nimissä ja joissa liikkuva

[... [7]

Kommentoinut [A42]: tähän kohtaan tulisi lisätä Suomen asevientti, asevienttilupaprosessi ja UM:n tekemät maa-analysit - toimenpidepuolella nämä kirjattava toimiksi ja 1325-sisältöjen vahvistamiseksi em. prosesseissa

Kommentoinut [A43]: tarkoitetaanko tällä myös kasvavaa äärinationalistista liikehdintää, jolla on oma historiansa Euroopassa ja Suomessa? Tämä tulisi huomioida tekstissä, jotta tulkintaa ei tehdä syrjivästi kohdistamaan muslimiväestöön ns. puhumattoma

[... [8]

Kommentoinut [A44]: Osaako kukaan arvioida, mikä on näiden toimintaohjelmien ja strategioiden suhde YK:n ihmisoikeuksien ja terrorismin vastaisen sodan erikoisraporttoja Ben Emmersonin raporttiin, jossa kiinnitetään huomio mm. terrorisminvastaisen toir

[... [9]

Kommentoinut [A45]: Väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyssä tulee sitoutua ottamaan huomioon sen laajemmat sosiaaliset ja poliittiset vaikutukset, ts. esimerkiksi välttämään epäilyksen alaisena olemisen ja toiseuttamisen tuottamista. Toimintaohjelmassa t

[... [10]

Kommentoinut [A46]: Tutkimukset osoittavat myöskin niitä negatiivisia vaikutuksia joita terrorismin vastainen sota ja ekstrimismin ehkäisyohjelmat ovat aiheuttaneet, esim. uusia turvallisuusuhkia konfliktialueilla - osin naisille, mutta myös osin erityisesti nuorille pojille

[... [11]

Laatikko: Naisten keskeistä roolia väkivaltaisten ääriliikkeiden ehkäisemisessä ja torjunnassa on viime vuosina korostettu mm päätöslauselman 2242 toimesta. Keskustelussa on tuotu esille naisten moninaisia rooleja väkivaltaisen ekstremismin kontekstissa. Naiset ovat toimineet ääriliikkeiden taistelijoina ja tukijoina, niiden kohteina ja uhreina sekä osallistuneet toimintaan väkivaltaista radikalisaatiota ja ekstremismia vastaan (CVE) ja näiden ennaltaehkäisyyn (PVE). Useasti naiset ovat yhteiskunnassa ensimmäiset, jotka kiinnittävät huomion väkivaltaiseen ekstremismiin ja vaativat toimintaa sitä vastaan. Jotta väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyä käsittelevät aloitteet olisivat tuloksellisia, tulee niissä huomioida kaikki nämä erilaiset naisten roolit.

Ääriliikkeiden naisten asemaan ja oikeuksiin kohdistuva manipulointi tekee väkivaltaisen ekstremismin käsittelemisen sukupuolinäkökulmasta erityisen tärkeäksi. Ääriliikkeet rajoittavat naisten liikkumisvapautta, osallistumista koulutukseen ja pääsyä terveyspalveluihin ja syyllistyvät yleisesti seksuaaliseen väkivaltaan. Tämän seurauksena monet paikalliset naisjohtajat ja -järjestöt ovat järjestäytyneet toiminnassaan radikalisoitumista vastaan ja kehittäneet vaihtoehtoisia toimintatapoja, joilla tuetaan oikeuksien kunnioittamista, pluralismia ja rehabilitaatiota entisille taistelijoille. Tiedotustoimintaa radikalisaatiota vastaan edistetään yhteiskunnan kriisinsietokyvyn vahvistamiseksi. Naisjärjestöt ymmärtävät usein taustoja ja syitä sille, miksi ääriliikkeet vaikuttavat nuorten miesten ja naisten silmissä houkuttelevilta. Päätöksentekijöiden ja tutkijoiden olisi pyrittävä kohti laajempaa ymmärrystä historiallisista, kulttuurisista ja sukupuolittuneista konteksteista jotka mahdollistavat ääriliikkeiden ja järjestöjen kasvun. **Vahvat yhteydet paikallisiin toimijoihin lisäävät kontekstuaalista ymmärrystä, jotka estävät naisten oikeuksien instrumentalisoitumiseen. Naisten ja tyttöjen oikeuksia ei tulisi käyttää välineenä väkivaltaisen ekstremismin torjuntaan, vaan toimia tulisi tarkastella ihmisoikeusnäkökulmasta.**

Suomen kansallisella väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisyn toimenpideohjelmalla koordinoidaan ennaltaehkäisevää työtä, jaetaan hyviä käytäntöjä, lisätään osaamista ja toimitaan joustavasti toimintaympäristön muutokset huomioon ottaen. Ohjelmalla on luotu rakenteet ja menettelyt väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi. Tavoitteena on ollut varmistaa, että maan kaikissa osissa on valmiudet ja pysyvät rakenteet ennaltaehkäistä väkivaltaista radikalisoitumista ja ekstremismia paikallisen tilannekuvan edellyttämällä laajuudella. **Toimeenpanossa huomioidaan sukupuolinäkökulma. Naiset, rauha ja turvallisuus – ohjelman koherenssi väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisyn -ohjelman kanssa edesauttaa väkivaltaisen ekstremismin vastaisen toiminnan ja ennaltaehkäisyn tehokkuutta. Tutkimukset osoittavat, että useat 1325-agendan teemat, kuten kansalaisyhteiskunnan osallistuminen ja naisten määrän lisääminen turvallisuussektorilla esimerkiksi poliiseina, on tärkeä sisällyttää PVE-työhön.**

Kommentoinut [A47]: Tekstissä viitataan vahvoihin yhteyksiin paikallisiin toimijoihin muuallakin (ja tämän kommentin voi siis ottaa yleisellä tasolla eikä vain tähän osioon liittyen), mutta toimintaohjelmassa on aika pinnallisesti puhuttu Suomen fokus-maista (esim kehukumppanimaat tai 1325-maat) ja myös toimenpiteistä puhutaan hyvin yleisellä tasolla. Vahvat yhteydet paikallisiin toimijoihin vaativat kuitenkin vahvan presenssin maa- ja paikallistasolla ja (sopivat ja tehokkaat) toimenpiteet voivat näyttää hyvinkin erilaisilta eri konteksteissa. Tämän tulisi näkyä toimintaohjelmassa selkeämmin: miten suurlähetystöt ja muut parantavat paikallisia yhteyksiä ja suunnittelevat sopivia toimia (vai mennäänkö Helsingissä päätetyt modaaliteetit edellä, esim. UN Womenin kautta toimiminen kautta laidan)? Ja miten tässä kontekstissa tulisi nähdä 1325-työn keskittyminen maihin, joissa Suomella ei ole pitkää bilateraalia historiaa?

Kommentoinut [A48]: Tämän laatikon tekstiä tulee ehdottomasti editoida merkittävillä tavoin. Ks. aiemmat huomiot, mutta myös:
- tehdään vaarallisia taustaletuksia naisten sukupuolittuneista rooleista
- ei huomioida sitä ristipainetta johon monet naiset ja miehet joutuvat ääriliikkeiden ja tai oman yhteisönsä asettamista sukupuolirooleista
- terrorismin vastaisen työn aiheuttama uusi haavoittuvuus
- globaalit yhteydet terrorismin ja ääriliikkeiden ehkäisemisen ja vähemmistöuskontojen asema maahanmuuttajayhteisöissä
Tutkimuksia aiheesta saatavilla paljon, esim. Goswami et al. 2017

Goswami, Roshmi; Samuel Kumudini, and Nighat Said Khan (2017) Herstory: Women and Peace Movements in South Asia, in Women and Politics of Peace... Manchanda, Rita (ed.) New Delhi: Sage, 31-57.

Kommentoinut [A49]: Tähän tutkija Leena Malkin tuore kirjoitus, jossa yksilökeskeinen fokus radikalisaation ehkäisyyn esitetään ongelmallisena:

<http://politiikasta.fi/johtuuko-radikalisoituminen-syrjaytymisestä/>

Tässä kohdassa olisi mahdollista tehdä yhteys pl. 2122 ja vaatimusten tarttua konfliktin juurisyihin (taloudelliset, poliittiset ja sosiaaliset muutokset), ks. esim. Sidney Jonesin analyysi ja LILAK Judy PISISiä vastaan tehtävästä terrorisminvastaisesta sodasta Filippiinien Mindanaolla ja tavoista, jolla se luo uusia jännitteitä uskontoryhmien, alkuperäiskansojen ja esim. seksuaalisen väkivallan (impunity of rape) suhteen. <https://www.nytimes.com/2017/06/04/opinion/isis/> [... [12]

Kommentoinut [A50]: Mitä tällä tässä kontekstissa tarkoitetaan?

Kommentoinut [A51]: Olisiko mahdollista aloittaa 1325- ja PVE-agendojen integraatio jo tämän toimintaohjelman tekstin ja kielen tasolla? Jos puhuisimme esim rauhanrakennuksesta ja konfliktien estosta Suomessa, näkisimme ehkä selkeämmin konkreettiset ja holistiset toimet yhteiskunnan eri tasoilla, jotka tästä osiosta nyt puuttuvat? Vai ovatko konseptit kuten rauhanrakennus ollenkaan relevantteja Suomen rajojen sisällä?

TAVOITE 2: Naisten merkityksellinen osallistuminen konfliktien ehkäisemiseen ja rauhanrakentamiseen vahvistuu

TULOS 2.1: Vahvistetaan naisten taloudellista ja poliittista voimaantumista

- Suomi edistää naisten roolia paikallistason/ kansallisessa poliittisessa päätöksenteossa ja heidän merkityksellistä osallistumistaan siihen UM
- Suomi parantaa naisten taloudellisia mahdollisuuksia haurassa olosuhteissa UM
- Suomi selvittää ilmastonmuutokseen sekä maan ja muiden luonnonvarojen saatavuuteen, käyttöön ja hallintaan liittyviä naisten erityishaasteita ja/ta - mahdollisuuksia UM

Kommentoinut [A52]: tässä toivotaan tarkempaa kieltä: 1. ml. kauppapolitiikkaa, investointisopimuksia jne. koskevassa päätöksenteossa
2. sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi päätöksenteon ja erityisesti Suomen tekemien kantojen/kannanottojen ytimeen

TULOS 2.2: Parannetaan naisten oikeussuojan toteutumista

- Suomen tuella tarjottavat oikeudelliset ja oikeusapupalvelut ovat naisten ja tyttöjen, mukaan lukien moniperustaista syrjintää kokevien, saatavilla yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti UM

TULOS 2.3: Asevalvontaan, aseistariisuntaan ja aseiden leviämisen estämiseen sisällytetään sukupuolinäkökulma kansallisella ja kansainvälisellä tasolla

- Suomi tukee asekauppasopimuksen sukupuolittuneen väkivallan ehkäisemistä koskevan 7 artiklan 4 kohdan täytäntöönpanoa kaikissa sopimusvaltioissa UM
- Suomi sisällyttää asevalvontaan, aseistariisuntaan ja aseiden leviämisen estämiseen sukupuolinäkökulman kansallisella ja kansainvälisellä tasolla UM
- Suomi edistää ja tukee naisten ja naisten oikeuksia edistävien järjestöjen merkityksellistä osallistumista asevalvontaa, aseistariisuntaa ja asesulkua koskeviin poliittisiin keskusteluihin ja neuvotteluihin UM

Kommentoinut [A53]: 1. tarkennettava kieltä, jotta se ymmärretään kansallisen toteutuksen tasolla (asevientiluvat, maaraportit).
2. Tämä kohta koskettaa myös muita ministeriöitä/tahoja kuin UM.

TULOS 2.4: Väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisy- ja torjuntatyöhön sisällytetään sukupuolinäkökulma

- Suomen kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisyn toimenpideohjelma sisältää sukupuolinäkökulman SM
- Suomi helpottaa tiedonvaihtoa väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn sisällyttämisestä kansallisiin toimintaohjelmiin, jotka sisältävät aiheeseen liittyviä sukupuolisensitiivisiä kokonaisuuksia ja/ta toimia UM

Kommentoinut [A54]: Yo. tekstistä jäi sellainen kuva että tämä ohjelma sisältää jo sukupuolinäkökulman, vaikka jääkin epäselväksi mitä se käytännössä tarkoittaa.

· Suomi tukee väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyyn liittyviä sukupuolisidonnaisia aloitteita UM

3. TURVALLISUUSSEKTORI JA KRIISINHALLINTA

Osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan on osa Suomen aktiivista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Suomi osallistuu kansainväliseen kriisinhallintatoimintaan muun muassa YK:n, EU:n, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj), Euroopan neuvoston sekä Naton kumppanuusyhteistyön puitteissa.

Kriisinhallintaoperaatiot ovat kehittyneet tarkkailutehtävistä yhä laaja-alaisemmiksi operaatioiksi, joihin usein liittyy merkittäviä rauhanrakentamisen elementtejä. Kokonaisvaltaisen kriisinhallintastrategian (2009) mukaisesti Suomi edistää ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja oikeusvaltioperiaatteen kaltaisten läpileikkaavien teemojen huomioon ottamista kriisinhallinnassa, ja painottaa naisten asemaa, seksuaalisen väkivallan lopettamista sekä lasten suojelua aseellisissa konflikteissa. Operaatiot tukevat humanitaarisia toimia ja pitkän aikavälin sosiaalista ja taloudellista kehitystä. Suomi tarjoaa muun muassa sotilashenkilöitä, poliisin, rajavartiolaitoksen ja tullin asiantuntijoita sekä oikeusalan henkilöstöä kansainväliseen kriisinhallintaan.

Laatikko: Suomi korostaa päätöslauselman 1325 toimeenpanon myönteisiä vaikutuksia kriisinhallinnan operatiivisen tuloksellisuuden varmistamiseksi. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen turvallisuussektorille ja kriisinhallintaan mahdollistaa naisten ja miesten erilaisiin turvallisuustarpeisiin vastaamisen konfliktin aikana ja konfliktin jälkeisissä tilanteissa. Vuoropuhelu sekä naisten että miesten kanssa auttaa antamaan kattavamman käsityksen paikallisista turvallisuushaasteista ja mahdollistaa koko väestön tehokkaamman suojelun. Naisten turvallisuuden erityinen huomioon ottaminen lisää paikallisen väestön luottamusta kansainvälisiin operaatioihin. Kriisinhallintatoimintaan valtavirtaistettu sukupuolinäkökulma antaa naisille enemmän vaikutusvaltaa päätöksenteossa ja edistää heidän osallistumistaan rauhanrakentamiseen.

Naispuolisen kriisinhallintahenkilöstön läsnäolo vahvistaa kriisinhallintaoperaatioiden tuloksellisuutta, sillä heidän on mm. helpompi lähestyä entisiä naispuolisia taistelijoita ja kartoittaa heidän erityistarpeitaan. Naispuolisen kriisinhallintahenkilöstön läsnäolo laajentaa kriisinhallintaoperaatioissa käytettävissä olevia taitoja ja helpottaa sukupuoleen perustuvan väkivallan uhreiksi (naiset ja miehet) joutuneiden haastattelemista. Lisäksi naispuolinen kriisinhallintahenkilöstö voi saada kattavamman näkemyksen paikallisten naisten huolenaiheista ja tarpeista, ja he

Kommentoitu [A55]: kokonaisuudessa tämän toimintaohjelman alakohdista tulee vahvistaa seuraavien teemojen suhteen:
- kriisinhallintaoperaatioiden rekrytoinnissa kiinnitettävä erityistä huomiota siviiliasiantuntijoiden (ml. ihmisoikeus, tasa-arvo, ja yhdenvertaisuusasiantuntijat) rekrytoimiseen
- toteutettava tasapaino viranomaisten ja siviiliyhteiskunnan asiantuntijoiden välillä määrällisesti
- huolehdittava siitä ettei sotilastaustaiset henkilöt rekrytoitu siviilikriisinhallinnan tehtäviin "siviiliasiantuntijoiden roolissa", nämä rekrytoinnit tehtävä ja raportoitava perustellusti

voivat toimia roolimalleina. Naispuolisen kriisinhallintahenkilöstön läsnäololla voi olla myös merkittävä symbolinen vaikutus isäntämaassa.

Suomalainen sotilaallisen ja siviilikriisinhallinnan henkilöstö noudattaa sekä kriisinhallintaoperaation toimeenpanevan järjestön että suomalaisten viranomaisten hyväksymiä käytäntösääntöjä. Suomi korostaa seksuaalisen hyväksikäytön kaikissa muodoissa olevan rikos. Kaikki hyväksikäyttöepäilyt tutkitaan Suomen lainsäädännön mukaisesti. Suomi kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kansainvälisten järjestöjen käytäntösäännöt ehkäisevät syrjintää ja hyväksikäyttöä, että operaation johto noudattaa sääntöjä täysimääräisesti ja että hyväksikäyttöepäilyt tutkitaan viiveettä.

Suomi korostaa sukupuolinäkökulman sisällyttämistä operatiiviseen suunnitteluun, osaamisen kehittämiseen, rekrytointiin ja johtamiskoulutukseen. Sekä käytännön että teoreettista koulutusta naiset, rauha ja turvallisuus-tematiikan alalla on lisättävä, jotta sukupuolinäkökulma voidaan valtavirtaistaa kaikkiin kansainvälisen toiminnan osa-alueisiin. Suomi osallistuu sukupuolinäkökulman integroimiseen kriisinhallinnan kansainväliseen koulutukseen ja valmiuksien kehittämiseen YK:ssa, EU:ssa, Etyjissä, sekä Afrikan Unionin kumppanina.

Suomi pyrkii lisäämään naisten osuutta kansainvälisissä operaatioissa, erityisesti operatiivisissa tehtävissä ja johtoasemissa. Vuoden 2017 puolivälissä siviilikriisinhallintatehtävissä työskenteli 136 suomalaisasiantuntijaa kahdessakymmenessäkuudessa kansainvälisessä operaatiossa ja kahdeksassa eri sihteeristössä. Kaikkiaan noin 35 % asiantuntijoista on naisia, joista kolme on eri operaatioiden johdossa. Huhtikuussa 2017 sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa toimi 544 suomalaissotilasta, joista 29 (5,3 %) oli naisia.

Sotilaallisen kriisinhallinnan tehtäviin pyritään rekrytoimaan pitkällä aikavälillä enemmän naisia. Kriisinhallintahenkilöstö rekrytoidaan asepalveluksen suorittaneista reserviläisistä ja ammattisotilasta, joten naisten määrän kasvattamiseksi tulee tehostaa myös naisten rekrytointia vapaaehtoiseen asepalvelukseen ja ammattisotilaiksi. Tätä tehdään puolustusvoimissa esimerkiksi erilaisten rekrytointikampanjoiden kautta, joissa naiset ovat näkyvästi esillä. 1990-luvulta lähtien noin 600 naista on osallistunut sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin, ja heidän osuutensa on vaihdellut eri vuosina noin kolmesta noin viiteen prosenttiin kriisinhallintahenkilöstöstä. Naisten määrän lisääminen sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa on pitkän prosessin tulos ja vaatii useita johdonmukaisia toimia useiden vuosien ajan. Puolustusvoimien tavoitteena on kasvattaa naisten osuus pitkällä aikavälillä vähintään seitsemään prosenttiin.

TAVOITE 3: Turvallisuussektorilla ja kriisinhallinnassa tehostetaan sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista

TULOS 3.1. Turvallisuussektorin ja kriisinhallinnan sukupolijakaumaa tasapainotetaan

Kommentoinut [A56]: tämän laatikon sisällä on useampi ns. osaamisvaatimuksia esittävä kohta (sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen, taito tunnistaa ja tarttua väkivaltaan ja sen uhreihin. Nyt teksti ikäänkuin olettaa näiden taitojen olevan luonnollisia naispuolisen henkilökunnan osaamista. Tekstiä ja alla olevia toimenpiteitä tarkistettava niin, että viranomaistahot osoittavat koulutukselle ja työskentelyn arvioinnille riittävästi resursseja, koko operaatioon palkattu henkilökunta, sekä operaatioiden hallinnollisia tehtäviä hoitava henkilöstö mukaan lukien.

Kommentoinut [A57]: Juuri näin.

Kommentoinut [A58]: tästä aihepiiristä toivotaan osoitettavan konkreettisia esimerkkejä ja esim. baselineselvitystä.

Kommentoinut [A59]: Vrt. tavoite 1 ja näiden kahden tavoitteen väliset kieli- ja terminologia erot. Yhdenmukaistettava jotta vastaisi päätöslauselmaperheen laajempia tavoitteita.

- Suomi lisää turvallisuussektorilla toimivien naisten määrää ja varmistetaan yhdenvertaisen uralla etenemisen kaikille *SM, PLM, PV*
- Suomi lisää siviilikriisinhallinnassa ja sotilaallisessa kriisinhallinnassa toimivien naisten määrää ja varmistetaan yhdenvertaisen uralla etenemisen kaikille *SM, CMC, PLM, PV, UM*
- Suomi lisää tasa-arvoneuvonantajina ja tasa-arvoasioiden yhteyshenkilöinä toimivien miesten määrää *SM, CMC, PLM, PV*
- Suomi selvittää kriisinhallintahenkilöstön läheisille suunnatuissa tukitoimissa mahdollisesti esiintyvät puutteet ja laaditaan suositukset tukitoimien kehittämiseksi *SM, CMC, PLM, PV*

TULOS 3.2. Turvallisuussektorin ja kriisinhallinnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin sisällytetään sukupuolinäkökulma

- Suomi edistää kansainvälisillä foorumeilla sukupuolianalyysin sisällyttämistä operaatioiden ja missioiden mandaattien suunnitteluun *UM*
- Suomi sisällyttää operaatioiden ja missioiden mandaattien toteutuksessa sukupuolinäkökulman kaikilla tasoilla (strateginen, operatiivinen ja taktinen), ottaen huomioon seksuaalisen ja sukupuoliittuneen väkivallan ehkäisyn *PLM, PV, SM, UM*
- Suomi soveltaa nollatoleranssilinjaa seksuaaliseen häirintään ja hyväksikäyttöön *PLM, PV, SM, CMC, UM*
- Suomi parantaa operaatioista ja missioista saatavan tiedon käyttöä sukupuolinäkökulman kehittämisessä *PV, CMC*
- Kaikkeen Suomen turvallisuussektorin henkilöstön perus-, jatko- ja täydennyskoulutukseen sisällytetään sukupuolinäkökulma ja -analyysi. Koulutuksen vaikuttavuutta arvioidaan *PV, CMC*
- Ylimmän johdon ja asiantuntijoiden koulutukseen sisällytetään sukupuolinäkökulma ja -analyysi *PLM, PV, SM, CMC, UM*
- Suomi ottaa sukupuolinäkökulman huomioon kansainvälisissä ja keskeisissä kansallisissa sotilasharjoituksissa *PLM, PV*

TULOS 3.3. Kriisinhallintakoulutukseen ja -harjoituksiin sisällytetään sukupuolinäkökulma

- Suomi sisällyttää sukupuolinäkökulman kriisinhallintakoulutukseen ja -harjoituksiin *PLM, PV, SM, CMC*

· Suomi tarjoaa kansainväliseen käyttöön koulutusmoduuleja tai -tilaisuuksia, jotka sisältävät naiset, rauha ja turvallisuus -teeman *PLM, PV, SM, CMC, UM*

· Suomalaisten tasa-arvoneuvonantajien ja tasa-arvoasioiden yhteys henkilöiden osaamista kehitetään jatkuvasti *PLM, PV, SM, CMC, UM*

· Suomi sisällyttää Naiset, rauha ja turvallisuus -agendan koulutusta käsitteleviin keskusteluihin kansainvälisillä foorumeilla *UM, PLM, PV, SM*

4. NAISTEN JA TYTTÖJEN SUOJELU SEKÄ OIKEUKSIEN TOTEUTUMINEN KRIISEISSÄ

Suomi edistää naisten ja tyttöjen oikeuksien täysimääräistä toteutumista. Suomi korostaa niin kansallisesti kuin kansainvälisesti naisten ihmisoikeuksien toteutumista ja kiinnittää erityishuomiota moniperusteiseen syrjintään ja erityisesti vammaisiin (ml. sodissa vammautuneisiin), alkuperäiskansoihin sekä seksuaalivähemmistöihin kuuluvien naisten asemaan. Suomi on ratifioinut naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen, nk. Istanbulin sopimuksen.

Aseellisiin konflikteihin liittyy usein sukupuoleen perustuvan väkivallan, myös seksuaalisen väkivallan dramaattinen lisääntyminen. Suomi toimii aktiivisesti väkivallan lopettamiseksi ja korostaa oikeuden toteutumisen ja rikosentekijöiden vastuuseen saattamisen tärkeyttä seksuaali- ja sukupuoleen perustuissa (SGBV)-rikoksissa konfliktitilanteissa. Suomi tukee Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) toimintaa sen toimivaltaan kuuluvia rikoksia koskevan rankaisemattomuuden torjumiseksi. Suomi tukee uhrien asemaa ja rahoittaa ICC:n uhrirahaston työtä SGBV-rikosten uhrien auttamiseksi. Suomi on sitoutunut Justice Rapid Response -mekanismiin, joka kouluttaa asiantuntijoita mm. SGBV-rikosten tutkinnassa ja ylläpitää listaa asiantuntijoista, jotka ovat valmiudessa lyhyellä varoitussajalla avustamaan valtioita ja kansainvälisiä järjestöjä näiden pyynnöstä rikosten selvittämisessä.

Suomi on sitoutunut kansainvälisen humanitaarisen oikeuden täysimääräiseen toimeenpanoon. Aseellisissa konflikteissa sovellettava kansainvälinen humanitaarinen oikeus suojelee siviilejä aseelliselta toiminnalta. Heitä tulee kunnioittaa, suojella ja kohdella inhimillisesti. Naisten ja lasten osalta on erityismääräyksiä. Naisten oikeuksien suojelussa kansainvälinen humanitaarinen oikeus painottaa erityisesti tarvetta erityissuojeluun, terveydenhoitoon ja apuun. Sukupuolinäkökulman integroiminen humanitaarisiin toimiin vahvistaa tilanneanalyysiä ja mahdollistaa tehokkaamman avun antamisen.

Suomi korostaa Naiset, rauha ja turvallisuus -agendan toimeenpanemista naisten suojelun, erityistarpeiden huomioimisen ja osallistumisen varmistamiseksi lähtömaissa, pakolaisleireillä, matkalla sekä turvapaikanhakijoina tulomaassa (*country of destination*). Pakolaiset ja kotiseudultaan siirtymään joutuneet ovat erityisen alttiita väkivallalle ja syrjinnälle.

Suomessa tasa-arvosisältöä ja sukupuolinäkökulmaa vahvistetaan kansainvälistä suojelua hakevien vastaanottopalveluissa sekä kansainvälistä suojelua saaneiden ja muiden maahanmuuttajien kotoutumista edistävissä palveluissa ja tukitoimissa.

Kommentoitu [A60]: Ks. kommenttien alussa oleva laajempi huomio oikean terminologian käytöstä: sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien henkilöiden

Kommentoitu [A61]: millä tavalla tämä tavoitealue on suhteessa aiempiin? Konkretisointi tehtävä myös tässä johdantokappaleessa

Kommentoitu [A62]: Nämä kohdistuvat usein myös sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin, ks. kommentti edellä.

Kommentoitu [A63]: Jälleen: tärkeää, mutta mitä "sukupuolinäkökulma" tässä tarkoittaa? Suojelua tarvitsevat esim. myös sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat.

Vastaanottopalveluissa kehitetään pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden palveluja naisten ja tyttöjen turvallisuus huomioiden (esim. majoitusjärjestelyt, turvallisuuskoulutus), parannetaan turvapaikanhakijanaisten ja - tyttöjen erityistarpeiden tunnistamista ja huomioimista erityisesti vastaanottopalvelujen alkuvaiheessa (esim. alkuterveystarkastus, vastaanottokeskusten toimintaohjeet niiden asiakkaidessa olevien ihmiskaupan uhrien kanssa) sekä lisään pakolais- ja turvapaikanhakijanaisten mahdollisuuksia voimaantua, aktivoitua ja vaikuttaa omaa elämäänsä koskeviin päätöksiin.

Kotouttamistoimissa varmistetaan, että naisten ja tyttöjen erityistarpeet tulevat huomioiduksi opetuksen, koulutuksen ja työllistymisen suhteen. Valtion kotouttamisohjelmassa on toimenpiteitä, joiden tavoitteena on parantaa maahanmuuttajanaisten koulutuksen väyliä ja reittejä työelämään.

Pakolaiset ja siirtolaiset ovat haavoittuvaisia väkivallalle ja syrjinnälle. Naiset altistuvat erityisille riskeille matkansa aikana usein jo lähtömaassa. Muun muassa sukupuoleen perustuva väkivalta ja syrjintä, seksuaalinen- ja sukupuolittunut väkivalta, riisto ja ihmiskauppa kohdistuvat usein naisiin, mutta seksuaalinen hyväksikäyttö ja väkivalta kohdistuu myös esimerkiksi yksin liikkuviin nuoriin poikiin. Suurin osa sekä pakolaisten lähtö- että vastaanottajamaista on kehitysmaat, ja pakolaisuus pitkittyy usein oletettua pidemmäksi. Pitkittyneissä pakolaistilanteissa perusoikeuksien kuten koulutuksen ja toimeentulon toteutumisen tukeminen ja osallisuuden vahvistaminen ovat oleellisen tärkeitä tekijöitä naisten voimaantumisen tukemiseksi. Näillä toimilla voidaan merkittävästi parantaa naisten, ja äiteinä myös perheiden ja erityisesti tyttöjen elinolosuhteita pakolaisuudessa. Samalla kun tuetaan heidän valmiuksiaan ja toimintakykyään paluumuuttoa tai uudelleen sijoittumista varten vähennetään myös SGBV riskiä (riski eritasoiselle hyväksikäytölle vähenee, kun mahdollisuudet ja kyvyt hallita omaa elämää paranevat).

Taloudellinen voimaantuminen mahdollistuu laskutaidon sekä sitä seuraavan taloudellisen lukutaidon kautta sekä muilla mahdollisilla tukitoimilla kuten säästöryhmillä ja toimeentulon hankintaa vahvistavilla koulutuksilla (viiljely tms.) jotka luovat edellytyksiä naisten ja heidän perheidensä elämäntilanteen parantamiseen ja toimeentulomahdollisuuksien vakauttamiseen. Peruskoulutus kuten luku- ja laskutaito ja niiden myötä saavutettu itsetunnon ja aseman parantuminen mahdollistavat osallisuuden päätöksentekoon, esim. toimimisen luottamustehtävissä pakolaisleirillä.

Konfliktien muuttuneeseen luonteeseen kuuluu myös, että ne kestävät pidempään ja voivat muuttaa muotoaan. Hauraassa tilanteessa, jossa väkivalta normalisoituu ja talous on säännöstelemätöntä, rikollisten toiminta yleistyy muun muassa ihmiskaupan, huumekaupan ja korruption muodossa. Suomen kannanotot ihmiskaupan vastaisessa kansainvälisessä koordinaatiossa ja Suomen rahoittamat hankkeet edistävät naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumista. Kansallisella tasolla Suomi on toimeenpannut 2008 alkanutta, toista

Kommentoinut [A64]: Tässä(kin) luvataan kaikenlaista hienoa abstraktilla tasolla, mutta ei sanota mitään konkreettista siitä miten käytännössä mahdollisesti tuettaisiin näitä.

Kommentoinut [A65]: Tässä pyydämme huomioimaan jo 1. logframe-workshopissa tehdyt toimenpide-ehdotukset:
- turvapaikanhakuprosessien ja perheen yhdistämislainsäädännön sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi
- arvio UM:n ja lähetystöjen toiminnan tehokkuudesta tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisessa

Kommentoinut [A66]: Tutkimus osoittaa pakolaisuuden ja turvapaikan hakijoiden sukupuolittuneen piirteen: nuoret miehet lähetetään muita perheenjäseniä ennen. Tässä tekstissä ei vielä lainkaan huomioida tätä pakolaisuuden sukupuolittunutta ilmiötä, vaan puhutaan ainoastaan naisten kohtaamista erityistilanteista.

Kommentoinut [A67]: Ja turvapaikkaa haetaan myös seksuaalisiin vähemmistöihin kohdistuvan väkivallan perusteella. Vähemmistöön kuulumisen tunnistaminen ja tunnustaminen viranomaisilla Suomessa kaipaa kehittämistä.

tarkennettua ihmiskaupan vastaista toimintasuunnitelmaa liittyen turvapaikanhakijoiden vastaanottojärjestelmän yhteydessä toimivan ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän toiminnan kehittämiseen.

Kommentoitu [A68]: Tämä huomio linkitettävä turvapaikkaperustetta käsittelevään osioon (ks. kommentti yllä)

Ihmisoikeuspuolustajien työn tunnettavuus on parantunut maailmanlaajuisesti viime vuosikymmenten aikana. Tästä huolimatta monet ihmisoikeuspuolustajat tekevät yhä työtään lukuisissa maissa oman turvallisuutensa ja jopa henkensä uhalla. Naiset ihmisoikeuspuolustajina ovat usein erityisen vaikeassa tilanteessa. Siksi heidän työtään on tarpeen tukea aktiivisesti. Ihmisoikeuspuolustajilla on myös tärkeä rooli konfliktien ennaltaehkäisyssä. He raportoivat eriarvoisuudesta, syrjinnästä ja räikeistä ihmisoikeusloukkauksista jotka usein ovat konfliktien taustalla. Moninkertaisia haasteita saatetaan kohdata nostettaessa esille usein sensitiivisiksi nähtyjä asioita kuten naisiin kohdistuva väkivalta, seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet sekä LHBTI -ryhmien oikeudet. Ulkoministeriö on laatinut Suomen ulkoasiainhallinnon julkiset ohjeet Euroopan unionin ihmisoikeuspuolustajia koskevien suuntaviivojen käytännön toteuttamisesta.

Tavoite 4: Naisten ja tyttöjen suojeleminen sekä oikeuksien toteutuminen ja tarpeisiin vastaaminen kriiseissä vahvistuu

TULOS 4.1: Vahvistetaan kansainvälisen yhteisön pyrkimyksiä torjua kaikkein vakavimpien kansainvälisten rikosten ja etenkin seksuaalisen ja sukupuolittuneen väkivallan rankaisemattomuutta

- Suomi edistää rankaisemattomuuden torjumista ja rikosentekijöiden vastuuseen saattamista *UM*
- Seksuaalisten ja sukupuolittuneiden väkivaltarikosten uhrin saavat tukea ICC:n uhrirahastolta ja osallistuvat sen rahoittamaan toimintaan *UM*
- Tuetaan kansallisten viranomaisten valmiuksia edistää seksuaalisten ja sukupuolittuneiden väkivaltarikosten tutkintaa ja syytteeseen saattamista *UM*

TULOS 4.2: Sukupuolinäkökulma otetaan huomioon humanitaarisessa avustustoiminnassa

- Suomen humanitaarisen avun linjauksena ja humanitaarista rahoitusta koskeva ohjeistus huomioi sukupuolinäkökulman ja tukee naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumista kriiseissä. Suomi myötävaikuttaa siihen, että tasa-arvokysymysten huomiointi YK-järjestöjen, Punaisen Ristin ja Puolikuun liikkeen ja kansalaisjärjestöjen toimintapolitiikassa ja strategioissa edelleen vahvistuu. *UM*
- Suomi tukee toimia, joilla vahvistetaan seksuaalisen ja sukupuolittuneen väkivallan ennakointia, tunnistamista ja väkivallan uhriksi joutuneiden auttamista, naisten ja tyttöjen suojeleminen ja lisääntymisterveyspalvelujen tarjoamista *UM*

Kommentoitu [A69]: tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymysten

· Suomi tuo aktiivisesti eri humanitaarisilla foorumeilla esiin tarpeen kiinnittää huomio naisiin ja tyttöihin haavoittuvissa tilanteissa, ml vammaisten oikeudet, hlti-henkilöt, ja toimii avunsaannin esteiden poistamiseksi UM

Kommentoinut [A70]: ehdotetaan kauttaaltaan (ja erikseen ns. sana/käsitelissä) käyttämään jotain muuta termiä, kuten Sukupuolivähemmistöt: transihmiset, intersukupuoliset ja muunsukupuoliset henkilöt (sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu)

· Suomi edistää humanitaarisissa kriiseissä toimivien naispuolisten työntekijöiden syrjinnän estämiseen tähtäävien toimintaohjeiden ja -politiikkojen toimeenpanoa UM

· Suomi edistää tasa-arvokysymysten koordinoimista ja UN Womenin roolin vahvistamista humanitaarisissa kriiseissä UM

Kommentoinut [A71]: konkreetisoitava: ajettava UnWomenin konsultaatiroolia Inter-Agency Standing Committeeessa

TULOS 4.3: Suomen toimet muuttoliikkeisiin vastaamiseen liittyen vahvistavat naisten ja tyttöjen suojelua

· Suomen kannanotot kansainvälisissä ja alueellisissa järjestöissä tukevat sukupuolinäkökulman sisällyttämistä kriiseihin vastaamisessa UM, SM, STM, TEM, OKM

Kommentoinut [A72]: Lisättävä erillinen toiminto: varmistettava kansallinen eri politiikan alojen johdonmukaisuus (ml. turvapaikka/pakolaisuus)

· Suomi tukee humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön keinoin muuttoliikkeissä olevien naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumista muun muassa palveluihin pääsyn ja omavaraisuuden tukemisen kautta esim. kohdennetun toimeentulo- ja koulutustuen avulla ja tuomalla esiin naisten ja tyttöjen näkemyksiä muuttoliikkeeseen ja pakolaisuuteen liittyvissä keskustelufoorumeissa UM

· Suomalaisen palvelutarjoajien kykyä ottaa naisten ja tyttöjen erityistarpeet huomioon edistetään vahvistamalla kansallisia toimia SM/ MIGRI

· Kansallisissa kotouttamistoimissa vahvistetaan naisten ja tyttöjen osallistumista, huomioiden erityisesti opetuksen ja koulutuksen saatavuus OKM, STM, TEM

· Suomen kannanotot ihmiskaupan vastaisessa kansainvälisessä koordinaatiossa ja Suomen rahoittamat hankkeet edistävät naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumista. Kansallisessa ihmiskaupan vastaisessa toiminnassa vahvistetaan sukupuolen valtavirtaistamista ja sukupuolivaikutusten arviointia UM, SM

Kommentoinut [A73]: nämä toimenpiteet käytävä läpi YK:n yleismaailmallisen määräaika tarkastelussa tehtyjen suositusten perusteella

TULOS 4.4: Naisihmisoikeuspuolustajia suojellaan ja heidän yhdenvertaisia toiminta- ja osallistumismahdollisuuksiaan tuetaan

· Suomi tiedottaa naisihmisoikeuspuolustajien toiminnasta, oikeuksista ja suojelun tarpeesta ja järjestää koulutusta viranomaisille ja muille tahoille UM

· Naisihmisoikeuspuolustajat osallistuvat säännöllisesti kansainvälisten organisaatioiden, EU:n ja Pohjoismaiden järjestämiin alan kokouksiin ja seminaareihin UM

Kommentoinut [A74]: Termi? Onko toimiva? Naisihminen-konnotaatio on lähellä.

5. NAISET, RAUHA JA TURVALLISUUS -TOIMINNAN LÄPILEIKKAAVAT TEEMAT

Suomi toimii aktiivisesti kansainvälisissä ja alueellisissa järjestöissä pyrkien varmistamaan Naiset, rauha ja turvallisuus –agendan toimeenpanon sisällyttämällä elementtejä johdonmukaisesti järjestöjen politiikoihin, strategioihin ja toimintaan.

Kansalliset toimintaohjelmat ovat olleet merkittävä työkalu Naiset, rauha ja turvallisuus-tavoitteiden saavuttamiseksi monissa maissa. Vuonna 2017 maailmassa oli yli 60 kansallisesti hyväksyttyä toimintaohjelmaa. Toimintaohjelmien määrä kasvaa, sillä yhä useammat maat ovat sitoutuneet ohjelman laatimiseen. Suomi tukee useita konflikti- ja siirtymävaiheissa olevia maita näiden toimintaohjelmien laatimisessa, kehittämisessä ja toimeenpanossa, sekä tukee toimintaohjelmien täytäntöönpanoa paikallisella tasolla (localization) ja seuranta.

Tarve konfliktianalyysille ja varhaisvaroitukselle kasvaa kansainvälisen yhteisön painottaessa yhä voimakkaammin konfliktien ehkäisyä. Rakenteellisten ja konfliktin kontekstiin liittyvien erityispiirteiden ymmärrystä vahvistetaan sisällyttämällä naisten ja miesten erilaiset roolit osaksi konfliktianalyysejä ja varhaisvaroituskonkreettisten toimenpiteiden kehitystä ja käyttöä.

Naiset, rauha ja turvallisuusagendan toimeenpanoon liittyen Suomi pyrkii vahvistamaan tutkimusta, jolla selvitetään naisten osallistumisen mahdollisuuksia ja johtajuutta erityisesti haurailta alueilla. Tutkimusaiheiden edellytetään tukevan Agenda 2030:n toteutumista kehitysmaissa ja keskittyvän erityisesti köyhiä ja tasa-arvoa hyödyttävän muutoksen hallintaan köyhimmässä ja hauraimissa maissa".

LÄPILEIKKAAVA TULOS 1: Suomi vaikuttaa toiminnallaan Naiset, rauha ja turvallisuus -agendaan liittyvien kansainvälisten ja alueellisten linjausten laatimiseen, kehittämiseen ja toteuttamiseen

- Suomen ehdotuksilla, aloitteilla ja puheenvuoroilla varmistetaan Naiset, rauha ja turvallisuusagendan sisällyttäminen kansainvälisissä ja alueellisissa politiikoissa, strategioissa ja toiminnassa. *KAIKKI*
- Suomi vaikuttaa kansainvälisillä foorumeilla varhaisvaroituskonkreettisten toimenpiteiden kehittämiseen ja käyttöönottoon *UM*

LÄPILEIKKAAVA TULOS 2: Suomi edistää toiminnallaan kansallisten toimintaohjelmien kehittämistä ja toimeenpanoa

- Kansallisten toimintaohjelmien laadintaa ja toteuttamista tuetaan maatason koordinaation ja kansallisen omistajuuden vahvistamisella *UM*

Kommentoinut [A75]: Tätä tekstiosiota pyydetään tarkentamaan ja laajentamaan koskemaan koko 2000-2017 aikana hyväksytyjen 1235-päätöslauselmaperheen teemat kattavaksi.

Konkreettiset toimenpide-ehdotukset esitetty tutkijapositionpaperissa 7.4. joihin UM:n toivotaan tarttuvan ministeriöiden välisen (UM, TASY/STM, OKM) ja yliopistot ja tutkijat sisältävän temaattisen työryhmän kautta, joka muodostaa oman työskentelysuunnitelman toimenpideohjelman vuosille.

- Vahvistetaan Naiset, rauha ja turvallisuus -agendan toimeenpanon ja ko. alueen tutkimuksen välistä yhteyttä

TOIMEENPANON SEURANTA

Hallituksilla on vastuu Naiset, rauha ja turvallisuus -agendan toteutumisesta. Ohjelmassa mainitut valtionhallinnon vastuutahot sitoutuvat omalta osaltaan toimintaohjelman täytäntöönpanoon ja säännölliseen seurantaan sekä varaamaan sitä varten tarpeelliset resurssit ja rahoituksen. Kansalaisyhteiskunnalla on arvokasta osaamista, joka tuo lisäarvoa ohjelman toimeenpanolle. Valtionhallinnon tulee tukea taloudellisesti kansalaisjärjestöjen 1325-työtä. Kansalaisjärjestöjen 1325-verkostolla on ohjelman seurannassa ja arvioinnissa tärkeä rooli.

Kansallisen toimintaohjelman toteutumista seurataan järjestelmällisesti. Toimintaohjelman kokonaisseurantaa jatketaan ulkoasiainministeriön johtamassa kansallisessa seurantaryhmässä. Seurantaryhmään osallistuvat laajapohjaisesti valtionhallinnon eri alojen edustajat sekä kansalaisjärjestöt ja tutkijayhteisö.

Toimeenpanon seuranta perustuu ohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin ja tuotoksiin sekä erikseen laadittuihin indikaattoreihin. Toimeenpanevat tahot raportoivat tapahtunutta edistystä kansalliselle seurantaryhmälle. Toimeenpanon vahvistamiseksi perustetaan tarpeen mukaan tekniset työryhmät toimintaohjelman eri teemoista, joilla varmistetaan ja helpotetaan toimeenpanevien tahojen välistä yhteistyötä ja tiedonkulkua sekä raportointia.

Kansallista toimintaohjelmaa tukevien tarkentavien hallinnonala- ja toimijakohtaisten suunnitelmien laatiminen edistää ohjelman tehokasta ja konkreettista toimeenpanoa. Toimeenpanosuunnitelmat mahdollisine omine tarkentavine indikaattoreineen tukevat kansallisen toimintaohjelman seurantaa ja raportointia.

Toimeenpanevat tahot sitoutuvat a) identifioimaan ja toimittamaan tiedot seuraavan vuoden suunnitelluista keskeisistä toimenpiteistä ja aktiviteeteistä sekä b) raportoimaan vuosittain niiden täytäntöönpanosta ulkoasiainministeriöön. Toimeenpanevien tahojen raportointiin ja seurantaryhmän työskentelyyn pohjautuen ulkoasiainministeriö laatii toimintaohjelman täytäntöönpanosta vuosittain raportin eduskunnalle (ulkoasiainvaliokunta).

Toimintaohjelman puolivälissä ja lopussa laaditaan laajemmat arvioreportit.

Suomi vastaa kansainvälisten järjestöjen raportointipyyntöihin päätöslauselman 1325 toimeenpanoa koskien. Tietoa Naiset, rauha ja turvallisuusagendan toimeenpanosta sisällytetään myös YK:n kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen (CEDAW) raportointiin erityisesti naiset konflikteissa -yleissuosituksen mukaisesti.

Kommentoinut [A76]: Tätä kirjoitettava auki jo aiempiin osioihin. Nyt tämä poliittinen tavoitetilä ei toteudu tämän luonnoksen osalta.

Kommentoinut [A77]: systematisoitava se tapa jolla kansallinen seurantaryhmä ja sen kokoonpano mandatoidaan ja sen jäsenistö kootaan.

Kommentoinut [A78]: Tarkennettava (liitet?) ketä, missä ja miten tämä tapahtuu. Kenellä luonnosteluvastuu, miten raportointivastuu ministeriöiden sisällä ja kansallisen seurantaryhmän ja UAV-tarkastelun välillä tapahtuu. Millä tavoin tutkijat ja kansalaisyhteiskunta ja heidän osallisuus seurantaan varmistetaan. Varmistettava myös kyseisen dokumentaation virallinen ja julkinen luonne avoimen hallintokulttuurin ja ulkopuolisen seurannan mahdollistamiseksi.

Kommentoinut [A79]: UAV-raportoinnin yhteydessä huolehdittava asiantuntijakuulemisten (kansalaisyhteiskunta, tutkija-asiantuntijat) järjestäminen

Kommentoinut [A80]: koordinoivan ministeriön (UM) tulee huolehtia, että uuden toimintaohjelman toteuttamisen käynnistyksen yhteydessä nämä asiat konkretisoidaan, niille asetetaan aikajänne ja vuotuiskalenteri, ottaen huomioon ministeriöiden ja eduskunnan työkalenterin ml. talousarviovalmistelu

Sivu 9: [1] Kommentoitu	Tekijä
--------------------------------	---------------

tutkimusta aiheesta on. Toimintaohjelman kirjauksia puuttuvasta tiedosta on vahvistettava kauttaaltaan. Esimerkit Afganistanista ja Irakista ja esim. NAP-prosesseista Nepalissa ja Keniassa osoittavat myös miten kansalliset dialogit (ks. esim. Hellsten 2013,2016; Lyytikäinen 2017; Manchanda 2017) usein määrittäneitä lyhyiden donor-projektien ympärille ja toimintatavoillaan pahimmillaan jättävät huomiotta alueella pitkään tapahtuneen ihmisoikeus- ja rauhantyon.

Hellsten, S. K. (2016) Transitional Justice, Gender Programming, and the UNSCR 1325: African Context and the Case of Kenya. *J. Int. Dev.*, 28: 360–375

——— (2013) The ideal of gender justice and the UNSCR 1325: Two case studies: Kenya and the Democratic Republic of Congo, WIDER Working Paper No. 2013/137.

Lyytikäinen, Minna (2017) Varjoraportti – YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 "Naiset, rauha turvallisuus": ARVIO SUOMEN TOISEN TOIMINTAOHJELMAN (2012– 2016) TOIMEENPANOSTA, Linkki: <http://www.1325.fi/wordpress/wp-content/uploads/2015/01/1325-varjoraportti-2017-FINAL.pdf>

Sivu 10: [2] Kommentoitu	Tekijä
---------------------------------	---------------

tässä pyydetään tarkennusta, mitä korkeaa tasoa tarkemmin tällä tarkoitetaan YK-rauhanarkkitehtuuria, EU, ETYJ, Pohjoismaat? Mikä on se viitekehys jossa kokemuksia jaetaan? Kenestä tässä on lopulta kyse? Diplomaateista? Valtiojohtajista? Korkean tason edustajista? Se kenestä tässä on kyse, on merkittävä suhteessa kansalaisyhteiskunnan/tutkijoiden rooliin tiedon ja kokemusten tuottajana ja nyt näyttää siltä, että luonnos luo merkittäviä eriyttäviä rakenteita sen sijaan, että se rakentaisi toimintaa, jolla näitä eri toimijoita tuotaisiin yhteen. (Vrt. kriittinen tutkimus TRACK1/TRACK3 rauhanprosesseista kestävän rauhan rakentamiseksi), esim. Acehin rauhanprosessissa (Jauholan tutkimus)

Sivu 10: [3] Kommentoitu	Tekijä
---------------------------------	---------------

1. "Suomi osallistuu" sijaan käytettävä käsitettä joka kuvaa osallistumisen luonnetta tarkemmin, esim. rahoittaa, jolloin tätä on mahdollista seurata myös budjetoinnin näkökulmasta.
2. Mitä tarkoittaa "naisten suurempi näkyvyys"? osallisuutta? Tarkennettava kuvaamaan mitä jotta tätä voidaan seurata konkreettisemmin. Vaarana on, että raportoinnissa kiinnitetään huomiota naisten lukumäärään, varsinaisen sukupuolittietoisin analyysin ja suositusten/vaativuuden sijaan.

Sivu 11: [4] Kommentoitu	Tekijä
---------------------------------	---------------

Tutkimus rauhansopimusten ja rauhanrakentamisen dynamiikoista osoittavat, että tämä tavoite vaikkakin luonteeltaan tärkeä, ei useinkaan muotoudu konfliktialuiden tavoitteista, vaan agenda määrittyy paljolti ulkopuolelta vaikka käsitteistö pyrkii toistamaan "osallisuutta". Tutkimuksen merkitys tärkeä jotta näiden kansainvälisen politiikan ja erityisesti geopolitiikan vaikutuksista kyseisiin prosesseisiin voidaan ottaa vakavasti. Vaarana tutkimusten mukaan (ks. Campbell et al 2011; Sabaratnam 2011, Jauhola 2013), että "paikallista" yksinkertaistetaan ja sen merkitystä romantisoidaan,

Campbell, Susanna, David Chandler and Meera Sabaratnam eds. 2011. *A Liberal Peace? The Problems and Practices of Peacebuilding*. London: Zed Books.

Jauhola, Marjaana. 2013. *Post-Tsunami Reconstruction in Indonesia: negotiating normativity through gender mainstreaming initiatives in Aceh*. London: Routledge.

Sabaratnam, Meera. 2011. "Situating Critiques of Intervention: Mozambique and the Diverse Politics of Response." In *A Liberal Peace? The Problems and Practices of Peacebuilding*, eds. Susanna Campbell, David Chandler and Meera Sabaratnam. London: Zed Books, 245-264.

Sivu 11: [5] Kommentoitu	Tekijä
---------------------------------	---------------

Tämä on tärkeää, mutta kautta linjan pitäisi painottaa myös miesten potentiaalista vaikutusta konfliktien ehkäisemiseen. Ja niin ikään intersektionaalista näkemystä: sukupuolen ohella taloudellinen/luokka-asema ja rodullistaminen ovat esimerkiksi olennaisia seikkoja konfliktien

synnyn, konfliktiosapuoliksi ryhmittymisen kannalta.

Sivu 11: [6] Kommentoitu **Tekijä**

Tutkimus yrittäjyyden, naisten voimaantumisen, toimeentulon ja eriarvoisuuden vähentäjänä on ristiriitaista. Tämä tulisi huomioida toimeenpano-ohjelmassa niin, että sillä luotaisiin laajempia yhteyksiä moninaisen taloudellisen toimijuuden suuntaan, huomioiden esim. erilaiset solidaarisuustalouden muodot ja ei-markkinaperustaisen/voittoatavoittelemattoman toimeentulon ja yhteistyön muodot.

Sivu 11: [7] Kommentoitu **Tekijä**

Luonnonvaroihin liittyvät konfliktit ja niiden sukupuolittuneet vaikutukset eivät ole saaneet vielä riittävästi huomiota monillakaan tasoilla, ilmeisesti siksi, koska kytkeytyvät usein sellaisiin hankkeisiin, joita tehdään ns. "kehityksen" nimissä ja joissa liikkuvat suuret rahat sekä monien valtioiden poliittis-taloudellisten eliittien sekä monikansallisten yritysten näkökulmasta (esim. kaivosteollisuus, suuret vesivoima- ja patohankkeet). Tässä yhteydessä olisi syytä korostaa myös luonnonvarojen tehohyödyntämisen ja uusliberaalien kehityshankkeiden vaikutusta ilmastonmuutokseen sekä sen sukupuolittuneisiin vaikutuksiin.

Sivu 11: [8] Kommentoitu **Tekijä**

tarkoitetaanko tällä myös kasvavaa äärinationalistista liikehdintää, jolla on oma historiansa Euroopassa ja Suomessa? Tämä tulisi huomioida tekstissä, jotta tulkintaa ei tehdä syrjivästi kohdistumaan muslimiväestöön ns. puhumattoman jihadismi-oletuksen kautta.

Sivu 11: [9] Kommentoitu **Tekijä**

Osaako kukaan arvioida, mikä on näiden toimintaohjelmien ja strategioiden suhde YK:n ihmisoikeuksien ja terrorismin vastaisen sodan erikoisraporttoija Ben Emmersonin raporttiin, jossa kiinnitetään huomio mm. terrorisminvastaisten toimien sivuuttavan kompleksisimmat ulkopoliittikkaan ja monikansallisiin konflikteihin liittyvät dynamiikat (esim. Syyria)

Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism A/HRC/34/61

Sivu 11: [10] Kommentoitu **Tekijä**

Väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyssä tulee sitoutua ottamaan huomioon sen laajemmat sosiaaliset ja poliittiset vaikutukset, ts. esimerkiksi välttämään epäilyksen alaisena olemisen ja toiseuttamisen tuottamista. Toimintaohjelmassa tulisi myös kirjata ylös se tutkimuksella todistettu huomio, että ennaltaehkäisyllä ja terrorismin torjunnalla voi olla myös negatiivisia sivuvaikutuksia.

Sivu 11: [11] Kommentoitu **Tekijä**

Tutkimukset osoittavat myöskin niitä negatiivisia vaikutuksia joita terrorismin vastainen sota ja ekstrimismien ehkäisyohjelmat ovat aiheuttaneet, esim. uusia turvallisuusuhkia konfliktialueilla - osin naisille, mutta myös osin erityisesti nuorille pojille leimautumisen ja stigmatisoinnin osalta, tämä erityisesti maissa joissa muslimivähemmistöillä on jo historia eriarvoisuudesta ja oikeuksista. Toimintaohjelmassa tulisi tehdä selkeä eettinen sitoutuminen siihen ettei terrorisminvastaiseen toimintaan myönnetty tuki vaikutuksiltaan polje muita talpolsos/kansalaisuus-oikeuksia, eikä se tee sukupuolittavia oletuksia terroristien sukupuolesta, uskonnosta tai etnisyydestä.

Sivu 12: [12] Kommentoitu **Tekijä**

Tähän tutkija Leena Malkin tuore kirjoitus, jossa yksilökeskeinen fokus radikalisaation ehkäisyyn esitetään ongelmallisena:

<http://politiikasta.fi/johtuuko-radikalisoituminen-syrjaytymisesta/>

Tässä kohdassa olisi mahdollista tehdä yhteys pl. 2122 ja vaatimusten tarttua konfliktin juurisyihin (taloudelliset, poliittiset ja sosiaaliset muutokset), ks. esim. Sidney Jonesin analyysi ja LILAK Judy PISISiä vastaan tehtävästä terrorisminvastaisesta sodasta Filippiinien Mindanaolla ja tavoista, jolla se luo uusia jännitteitä uskontoryhmien, alkuperäiskansojen ja esim. seksuaalisen väkivallan

(impunity of rape) suhteen.

https://www.nytimes.com/2017/06/04/opinion/isis-philippines-rodrigo-duterte.html?_r=0

Tutkijat Catherine Brown ja Chris Allen (UK) toteavat myöskin, että islamofobian ja terrorismin syiden yhtäaikainen käsittely on välttämätöntä radikalisoitumisen ehkäisytyössä. Täten tulee huomioiduksi se millainen reaktio terroristi-iskuihin toimii ja terrorismin liittäminen osaksi globalisaation taloudellista ja poliittista epätasa-arvoa. Reagoinnilla on merkittävä rooli siinä miten ääriryhmät vastaavat ja hyödyntävät Euroopan ulkopolitiikkaa, turva- ja pakolaispolitiikkaa, sekä muslimeiden kokemaa syrjintää maahan muuttajina. Lähde:

<https://theconversation.com/islamophobia-and-causes-of-terrorism-must-be-part-of-awkward-conversations-after-london-bridge-attack-78954>